

مجموعه گیاهان دارویی - صنعتی

رازماده

**Foeniculum
vulgare**

ستاد توسعه پژوهش و کاربرد
گیاهان دارویی و طب ایرانی

دفتر امور منابع جنگلی

سورة الاحقاف

رازیانه

Foeniculum vulgare

عنوان و نام پدیدآور	: رازیانه = <i>Foeniculum Vulgare</i> /تالیف و تدوین مهدی میرعماد فریبرز غیبی، سیدمحسن رسولی، رسول خانجائزاده، سعید محمدی جوزانی
مشخصات نشر	: تهران: پونه، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ج. مصور (رنگی)، جدول.
شابک	: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۵۴۴ - ۹۷ - ۸ - ۲۵۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: تالیف و تدوین مهدی میرعماد، فریبرز غیبی، سیدمحسن رسولی، رسول خانجائزاده، سعید محمدی جوزانی.
یادداشت	: عنوان دیگر: گیاه دارویی - صنعتی رازیانه.
موضوع	: رازیانه
موضوع	: گیاهان صنعتی -- ایران
شناسه افزوده	: عماد، مهدی، ۱۳۳۹ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ ۲ر۲ج / ۴۹۵QK
رده بندی دیویی	: ۵۸۳/۸۴۹
شماره کتابشناسی ملی	:

خ طالقانی شرقی - خ جهان - ساختمان پونه - شماره ۶ - طبقه سوم - تلفن ۷۷۶۰۵۷۹۸

نام کتاب	: گیاه دارویی - صنعتی رازیانه
تألیف و تدوین	: مهدی عماد، دکتر فریبرز غیبی، سید محسن رسولی، رسول خانجائزاده، سعید محمدی جوزانی
صفحه‌آرایی و طراحی	: پونه
نوبت چاپ	: اول ۱۳۹۱
لیتوگرافی	: پیمان نواندیش
چاپ	: پیمان نواندیش
صحافی	: امیر کبیر
شمارگان	: ۵۰۰۰ جلد
شابک	: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۵۴۴ - ۹۷ - ۸ - ۲۵۰۰۰ ریال
قیمت	: ۲۵۰۰۰ ریال

رازبانہ

طبقہ بندی علمی

گیاهان : فرمانرو:

گیاهان گلدار : دسته:

دولپہ‌ای‌ها : رده:

آپالس : راسته:

چتریان : تیره:

رازبانہ‌ها : سرده:

F. vulgare : گونه:

نام علمی

Foeniculum vulgare

نام مترادف علمی

Foenniculum capillaceum.-Foenniculum officinale- Anethum foeniculum L

نام فارسی

رازیانه- بادیان- بادیان سبز- راجوم- رزنه- رازیانج- رازیانه تلخ- رازیانه شیرین

نام عربی

شمر - شومر - رازیانج - شهره - شمار - بسباس - بارهلیا - برهلیا - شَمَا - شمرا

نام انگلیسی

Fennel - Sweet cumin- Common Fennel -Florence Fennel - Large Fennel , Wild Fennel- Large Cumin - Sweet Cumin

نام فرانسوی

Fenouil officinal -Aneth -Anis doux- Fenoui commun- Aneth doux- Fenouil

نام آلمانی

Fenchel - Frauenfenchel - Fenekel - Echter Fenchel -Susser Fenchel - Gemeiner Fenchel - Garten fenchel

نام ایتالیایی

Finocchio commune -Finocchio selvatico – Finocchio - Finocchio agro

نام اسپانیایی

Hinojo

نام ہندی

Badi saunf -Bari saunf - Moti saunf – Saunf - Saumph

نام پرتغالی

Funcho

نام ژاپنی

Uikyo

نام چینی

Hui-hsiang

نام یونانی

Finokio- Maratho

نام روسی

Aptechnyj ukrop - Fenkhel - Sladkij ukrop-Ukrop sladki

نام ترکی

Rezene – İrziyan – Arapsaçı - Bahçe rezenesi – Mayana-Raziyane

مشخصات گیاه شناسی

رازیانه گیاهی علفی، معطر، دو ساله یا چند ساله از خانواده Apiaceae است که در ایران فقط یک گونه به نام *Foeniculum vulgare* داشته که هم به صورت زراعی و هم وحشی یافت می شود. در حالت وحشی، به صورت گیاهی چند ساله بوده ولی اگر پرورش یابد، دارای وضع دو ساله است. ریشه آن غده ای، دوکی شکل، مستقیم، به رنگ سفید مات و دارای بوی معطر و مطبوع است. ساقه در این گیاه قائم، استوانه ای، دارای شیارهای هم دریف و موازی، به رنگ سبز

روشن و منشعب می باشد. ارتفاع رازیانه متفاوت بوده و به شرایط اقلیمی محل رویش بستگی داشته و بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ سانتی متر است. دارای برگ هایی با پهنک منقسم به قطعات نازک و نخعی شکل مانند شوید، به رنگ سبز تیره، شاداب، ظریف و دارای بریدگی های کم و بیش عمیق هستند. دمبرگ آن نیز در فاصله معینی از ساقه حالت غلاف مانند پیدا می کند. گل های کوچک و زرد رنگ رازیانه در انتهای ساقه های اصلی و فرعی به صورت خوشه و مجتمع در چتر مرکب قرار می گیرند. اشعه

چترهای آن بلند و شامل پایه های نامساوی است به طوری که تعداد آنها به ۱۰ هم می رسد. پهنای گل آذین چتری آن در حدود ۱۰ سانتی متر است .

میوه رازیانه، کوچک به طول ۶ تا ۱۰ میلی متر به عرض ۲ تا ۳ میلی متر، دوکی شکل با دو انتهای باریک و دراز و استوانه ای شکل است که سطح آن بی کرک، شیاردار به رنگ سبز یا قهوه ای روشن و گاهی نیز در بعضی نمونه ها، زرد روشن می باشد. دومریکارپ (نیمه فندقه) آن، ارتباط کمی با هم داشته به طوری که گاهی اوقات به صورت جدا شده از هم در می آیند. (میوه دو فندقه می باشد). مریکارپ دارای ۵ پره برجسته ولی کند، ناودانی و هر یک از شیارهای بین پره ها دارای یک مجاری ترشح کننده است . طعم آن معطر، کم و بیش شیرین بوده و بوی آن ملایم و در حالت تازه ناپسند است . نوع مزه دانه درواریته های مختلف متفاوت می باشد، به

طور مثال در واریته فرانسوی دانه ها شیرین تر از نوع ساکسون(آلمانی) است. واریته هندی نیز دارای مزه شیرین و طعم دانه های واریته ایران و ژاپن حد واسط واریته های فرانسوی و ساکسونی می باشند. واریته های وحشی دارای طعم تلخی هستند .

ظاهر کلی رازیانه مخصوصاً از نظر نوع برگ، بی شباهت به شوید نیست ولی بوی معطر و مطبوع، ساقه های مرتفع و ریشه ضخیم گیاه به سهولت آن را از شوید متمایز می سازد.

منشا

بومی مدیترانه و جنوب اروپا است.

پراکندگی در جهان

بریتانیا - چین - جمهوری دومینیکن - اتیوپی - اروپا - فرانسه - هاییتی - عراق - ایتالیا - ژاپن - مالایا - مکزیک، اسپانیا - ترکیه - ونزوئلا
در حال حاضر در جنوب و مرکز اروپا، کشورهای آسیایی (هند - چین - ژاپن) و بسیاری از کشورهای آفریقایی و همچنین در برزیل و آرژانتین کشت می شود .

گسترده گی جغرافیایی در ایران

مناطق مختلف البرز در ارتفاعات ۷۰۰ تا ۷۵۰ متری، گرگان، شمال هرزویل در مسیر رودخانه، حاجی لنگ در ارتفاعات ۲۰۰ متری، رحیم آباد بین فارسیان و امام شهر در ۵۵۰ متری، تپه مراوه مازندران، پنجاب در دره هراز در ۱۰۰۰ متری آذربایجان، تبریز (پرورش یافته) کردستان، کوه شاهو، کوه کلیسر در ۲۱۰۰ متری کرمان، ده بکری در ۱۹۰۰ متری خراسان، ۸ کیلومتری شمال غربی علی آباد به سمت اسفک در ۸۰۰ متری گیلان، شمال منجیل، کنار رودخانه، بلوچستان

بازار گیاه

کشورهای اصلی عرضه کننده این گیاه شامل چین - رومانی - مصر - مجارستان - آرژانتین - بلغارستان - فرانسه و چکسلواکی هستند.

نیاز های اکولوژیکی

رازیانه گیاهی مدیترانه ای است و هوای گرم برای رشد و نمو آن مطلوب می باشد، به طور کلی کشت این گیاه در مناطق با هوای گرم (که تابستان طولانی و زمستان زیاد سرد نداشته باشند) موفقیت آمیز است . جوانه زنی به زودی در دمای ۶ تا ۸ درجه سانتی گراد به خوبی انجام می گیرد ولی درجه حرارت مطلوب برای جوانه زنی ۶۵ تا ۱۶ درجه سانتی گراد می باشد. PH خاک برای رازیانه بین ۴/۸ تا ۸ مناسب است. خاک های لوم رسی با مواد و عناصر غذایی و ترکیبات هوموسی کافی، خاک های مناسبی برای رویش این گیاه می باشند. کشت باید در زمین های با آب کافی باشد. دمای مطلوب در طول رویش و در طی زمان تشکیل میوه ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتی گراد است. در زمستان های طولانی و بسیار سرد، ریشه گیاه دچار سرمازدگی می شوند . آبیاری در زمان مناسب تاثیر مثبتی بر کمیت و کیفیت مواد موثر رازیانه دارد. بهترین زمان برای این کار، ابتدای رویش گیاه، مرحله تشکیل ساقه و همچنین مرحله نمو گل ها می باشد.

این گیاه بیشتر بر روی شیب های صخره ای و کوهستانی خشک، آهکی، آفتاب گیر، قابل نفوذ و فاقد رطوبت می روید.

تحمل به یخ زدگی اکوتیپ های رازیانه رشد یافته در مزرعه، تحت شرایط کنترل شده

به منظور بررسی تحمل به یخ زدگی رازیانه رشد یافته در مزرعه تحت شرایط آزمایشگاهی، آزمایشی در سال ۱۳۸۳ در دانشکده کشاورزی، دانشگاه فردوسی مشهد به صورت فاکتوریل و در قالب طرح کاملا تصادفی با سه تکرار به مرحله اجرا در آمد. تیمارهای مورد بررسی شامل دو توده بومی رازیانه (خراسان و کرمان)، ۶ سطح تنش یخ زدگی (۰، ۳-، ۶-، ۹-، ۱۲- و ۱۵ درجه سانتی گراد) و دو سطح تاریخ کشت (۱۷ مهر و ۸ آبان ماه) بودند. گیاهان در تاریخ ۱۶/۹/۱۳۸۳ از مزرعه برداشت، به آزمایشگاه منتقل شده و در معرض تیمارهای دمایی در شرایط کنترل شده قرار گرفتند. سپس درصد بقاء و رشد مجدد گیاهان پس از بیست و یک روز در شرایط گلخانه و پس از شش روز در شرایط آزمایشگاه در داخل لوله آزمایش به صورت دو آزمایش مجزا مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که در شرایط گلخانه، دو توده خراسان و کرمان از نظر درصد بقاء، ارتفاع و تعداد گره اختلاف معنی داری با هم نداشتند اما توده کرمان دارای تعداد برگ بیشتری در مقایسه با توده خراسان بود. تاریخ کاشت تاثیر معنی داری بر درصد بقاء، ارتفاع، تعداد برگ، تعداد گره و درصد وزن خشک گیاه داشت به طوری که تاریخ کاشت ۸ آبان ماه در کلیه خصوصیات مذکور در مقایسه با تاریخ کاشت ۱۷ مهر ماه برتری داشت. همچنین با کاهش دما، درصد بقاء، ارتفاع، تعداد برگ، تعداد گره و وزن خشک رازیانه روند کاهشی داشت.

در شرایط آزمایشگاه میزان نکروز شدن گیاهان در روز ششم بعد از یخ زدگی در تاریخ کاشت های مختلف از نظر آماری اختلاف معنی داری داشت. درجه نکروز شدن در تیمارهای مختلف دمایی در روز ششم نیز از نظر آماری معنی / ۳ و ۸ / و در تاریخ کاشت ۱۷ مهرماه و ۸ آبان ماه به ترتیب ۲ و ۴ بود. بیشترین درجه نکروز در تیمار یخ زدگی ۱۵ - درجه سانتیگراد مشاهده شد که تقریباً معادل ۲ برابر درجه نکروز در دمای صفر درجه سانتیگراد بود.

فنولوژی

دوره رویش رازیانه بسیار طولانی است. بذور ۲ تا ۳ سال قوه نامیه خود را حفظ می کنند. در شرایط مناسب ۱۴ تا ۲۰ روز پس از کاشت سبز می شوند. رشد اولیه بسیار کند است به طوری که از رویش دانه تا تشکیل ساقه ۲ تا ۲/۵ ماه طول می کشد. در سال اول رویش گل در اواسط تیر و زمان مناسب برداشت اوایل مهر است. اما در سال های بعد این زمان جلو می افتد. عمر مفید این گیاه ۴ تا ۵ سال است. بذور دو ساله (بندرت سه سال) از کیفیت خوبی برای کشت برخوردار هستند.

آماده سازی خاک

رازیانه در طول رویش به مواد غذایی نسبتاً زیادی نیاز دارد، کود حیوانی کاملاً نپوسیده تاثیر نامناسبی بر ریشه این گیاه دارد. از این رو رعایت نهایت دقت در افزودن کودهای حیوانی به زمین هایی که در آنها رازیانه کشت می شود، الزامی است. دقت در اضافه کردن کودهای از ته به این گیاه نیز ضرورت دارد زیرا کود از ته به مقدار زیاد، سبب تحریک رشد

رویشی گیاه شده و رشد زایشی (گل دهی و تشکیل میوه) گیاه را مختل ساخته و سبب کاهش شدید عملکرد می گردد، ضمناً افزایش نامناسب ازت خاک، علاوه بر کاهش عملکرد سبب کاهش مقاومت گیاه درمقابل سرمای زمستان نیز خواهد شد. بنابراین اواخر تابستان کودهای کاملاً پوسیده را به زمین افزوده، سپس شخم عمیقی زده شده و کودهای شیمیایی مورد نیاز گیاه را به خاک افزوده و آن را به وسیله دیسک به عمق ۲۰ تا ۲۵ سانتی متری خاک می فرستند، سپس زمین را تسطیح نموده و بستر خاک را برای کاشت آماده می نمایند.

مواد و عناصر غذایی مورد نیاز

رفع نیازهای غذایی رازیانه نظیر ازت، فسفر، پتاس و ... از طریق افزودن کودهای شیمیایی انجام می گیرد. کمبود عناصر و مواد غذایی خاک نه تنها مقاومت گیاهان را در برابر آفات و امراض مختلف کاهش می دهد، بلکه به طور بارزی سبب کاهش مقاومت آنها در برابر سرمای زمستان می شود. در فصل پاییز ۱۰ تا ۱۵ تن کود حیوانی کاملاً پوسیده، ۸۰ تا ۱۰۰ کیلوگرم در هکتار اکسید فسفر و ۴۰ تا ۶۰ کیلوگرم در هکتار اکسید پتاس به زمین می افزایند. در فصل بهار به خاک هایی که فاقد ازت هستند، ۴۰ تا ۵۰ کیلوگرم در هکتار ازت به عنوان سرک در اختیار گیاه گذاشته می شود. افزودن ۴۰ تا ۶۰ کیلوگرم در هکتار اکسید فسفر و ۲۰ تا ۳۰ کیلوگرم در هکتار ازت در پاییز سال اول رویش تاثیر عمده ای در افزایش عملکرد در سال دوم خواهد داشت. چنانچه رویش گیاه در سال دوم به کندی انجام گیرد باید در بهار سال دوم ۲۰ تا ۴۰ کیلوگرم در هکتار ازت به خاک افزوده می شود.

افزودن ۲۰۰ کیلوگرم در هکتار ازت پس از سبز شدن موجب افزایش محصول به مقدار ۵۱/۶۹ درصد و افزایش اسانس آن به مقدار ۳۳/۵ درصد می گردد، اما افزایش بیشتر مقدار ازت از مقدار آنتول دانه می کاهد. جدول زیر تاثیر عناصر غذایی در عملکرد میوه و مقدار اسانس میوه رازیانه را نشان می دهد.

٪ اسانس (در وزن خشک گیاه)	عملکرد میوه		عناصر غذایی (کیلوگرم در هکتار)		
	درصد	تن در هکتار	اکسیدپتاس	اکسیدفسفر	ازت
۴/۲۷	۱۰۰	۱/۲۰۶	---	---	---
۴/۴۲	۱۳۲	۱/۲۰۶	۴۰	۸۰	۴۰
۴/۲۶	۱۵۸	۱/۹۰۹	۴۰	۸۰	۴۰
۴/۲۶	۱۶۰	۲/۲۰۲	۴۰	۱۲۰	۴۰
۴/۰۱	۱۳۵	۱/۷۱	۴۰	۱۲۰	۶۰

تأثیر کودهای شیمیایی بر عملکرد کمی و کیفی رازیانه

طبق آزمایشی که توسط امید بیگی و همکاران انجام شد نشان داده شد که کود نیتروژن باعث افزایش عملکرد بذر، وزن هزار دانه و میزان اسانس گردید. زمانی که میزان نیتروژن مصرفی ۵۰ کیلوگرم در هکتار بود، بالاترین عملکرد بذر هنگامی به دست آمد که به صورت دو تقسیط ۲۵ کیلوگرمی در هکتار استفاده شد. اما برای مقادیر ۱۲۰ تا ۲۰۰ کیلوگرم نیتروژن در هکتار، مصرف کود بعد از جوانه زنی توصیه گردید. طبق همین گزارش زمان کوددهی بر مقدار اسانس موثر بوده ولی بر ترکیب های موجود در اسانس تاثیر خاصی نداشت. لازم به ذکر است که رازیانه در طول مدت رشد به مقدار مناسبی از کودهای دامی نیازمند است. در این رابطه کودهای حیوانی که به طور کامل نپوسیده باشد تاثیر نامناسبی بر ریشه گیاه داشته و سبب سوختگی ریشه و خشک شدن رازیانه می شود. در مورد رازیانه، دادن کود ازت سبب افزایش محصول میوه گیاه به مقیاس بیش از ۱/۵ برابر می گردد. هم چنین وجود ازت به مقدار ۲۰۰ کیلوگرم در هکتار سبب افزایش مقدار اسانس می شود.

بررسی تاثیر کود های بیولوژیک و آلی بر عملکرد دانه و میزان اسانس گیاه رازیانه

به منظور بررسی واکنش عملکرد، اجزای عملکرد، درصد و مقدار اسانس گیاه رازیانه با استفاده از کوه های آلی و بیولوژیک، آزمایشی به صورت طرح بلوک های کامل تصادفی و در ۳ تکرار انجام شد. تیمارهای آزمایش شامل ۴ کود

بیولوژیک و تلفیق های دوگانه آنها به شرح زیر بود : ۱- تیمار شاهد (بدون هیچ تیمار کودی) ۲- باکتری سودوموناس ۳- باکتری ازتوباکتر ۴- کمپوست ۵- ورمی کمپوست ۶- ترکیب سودوموناس و ازتوباکتر ۷- ترکیب سودوموناس و کمپوست ۸- ترکیب سودوموناس و ورمی کمپوست ۹- ترکیب ازتوباکتر و کمپوست ۱۰- ترکیب ازتوباکتر و ورمی کمپوست ۱۱- ترکیب کمپوست و ورمی کمپوست. تأثیر این تیمارها بر صفات و ویژگی های ارتفاع، تعداد شاخه اصلی و فرعی، تعداد چترک در چتر، تعداد دانه در چتر، شاخص برداشت، عملکرد دانه در هکتار، عملکرد بیولوژیک و عملکرد اسانس، وزن دانه در بوته و تعداد دانه در چترک معنی داری بود و تیمارها از نظر وزن هزار دانه و وزن دانه در چتر اختلاف معنی داری نداشتند. نتایج نشان داد که بیشترین ارتفاع بوته (۸۶.۸۳ سانتیمتر) در تیمار مخلوط ازتوباکتر و کمپوست و تعداد چتر در بوته (۳۰ چتر) ، وزن هزار دانه (۳-۴ گرم)، عملکرد بیولوژیکی (۵۴۴۴ کیلوگرم در هکتار) و عملکرد دانه (۱۰۵۸.۹۹ کیلوگرم در هکتار) در تیمار استفاده توأم از کمپوست و ورمی کمپوست حاصل شد اما شاخص برداشت در مقایسه با شاهد کاهش یافت. کاربرد این تیمارها در سیستم های زراعی، می تواند نتایج امیدوار کننده ای در راستای کشاورزی پایدار به همراه داشته باشد.

تنظیم کننده های شیمیایی

استفاده از تنظیم کننده های شیمیایی نه تنها سبب افزایش محصول گیاهان دارویی می گردد بلکه بر کیفیت مواد حاصله نیز تاثیر می گذارند، از جمله مواد تنظیم کننده می توان از هورمون اکسین، اسید ژیرلیک، سیستوکنین، اسید

هومین، رگلون، واکسال و کامیوسان نام برد. رگلون سبب ریزش برگ‌ها شده و هنگام جمع‌آوری محصول گیاهانی نظیر خردل، خشخاش و رازیانه به حالت اسپری به کاربرده شده و جمع‌آوری محصول را تسریع می‌کنند.

تاریخ کاشت

رازیانه دوره رویش نسبتاً بلندی دارد، لذا کاشت این گیاه باید در اوایل سال (اواخر زمستان - اوایل بهار) انجام پذیرد. بذوری که در پاییز کاشته شده اند، در بهار سال بعد در درجه حرارت ۶ تا ۸ درجه سانتی‌گراد و در شرایط مناسب از نظر رطوبت خاک و... رویش می‌نمایند.

کاشت

تکثیر رازیانه از طریق کاشت بذر آن در بهار انجام می‌گیرد. ممکن است ابتدا بذر را در خزانه بکارند و پس از این که گیاه چند برگه شد به زمین اصلی منتقل نمایند. گاهی نیز مستقیماً در زمین اصلی می‌کارند. زمین آفتابگیر و با زهکش خوب را دوست داشته و به آبیاری زیاد در فصل گرما احتیاج دارد. از آنجائی که بذور رازیانه از قوه رویشی مناسبی برخوردار است، کشت مستقیم در زمین اصلی نتایج مطلوبی دارد و در اکثر کشورها برای کشت

رازیانه از روش کشت مستقیم استفاده می شود. کشت رازیانه به صورت مستقیم در اواسط اسفند ماه به صورت ردیفی و با استفاده از ردیف کار غلات صورت می گیرد. پس از کشت، زمین را باید آبیاری نمود. فاصله دو ردیف ۳۶ تا ۴۸ سانتی متر، فاصله دو بوته ۳۰-۲۵ سانتی متر می باشد، چنانچه فاصله ردیف ها کمتر از اندازه ذکر شده باشد، نقش موثری در کاهش عملکرد دارد. بذور در عمق ۳-۲ سانتی متر کشت می گردند. تعداد بذور در هر متر طول ردیف ۶۰ تا ۸۰ عدد است.

مقدار بذر برای یک هکتار زمین ۸ تا ۱۰ کیلوگرم در نظر گرفته می شود.

میزان بذر Kg/ha	عملکرد اسانس Kg/ha	مقدار اسانس (درصد ماده خشک)	وزن هزار دانه (گرم)	وزن دانه (تن در هکتار)
۸	۲۲٪	۱/۹۲	۴/۵	۱/۴۵
۱۰	۱۶/۸٪	۱/۸۴	۵/۰	۱/۱۸

رازیانه را هیچگاه نباید در مجاورت گیاهان سمی مانند بذرابنج و گیاهانی از این قبیل کشت نمود زیرا هنگام برداشت ممکن است بذر رازیانه با بذور این گیاهان مخلوط شوند و استفاده از آن ایجاد مسمومیت نماید .

تناوب کاشت

رازیانه را می توان با اکثر گیاهان به تناوب کشت نمود ولی بهتر است این کار با گیاهانی که سبب افزایش مواد غذایی و بهبود خاک می گردند، انجام گیرد. تناوب کاشت رازیانه با گیاهانی نظیر گوجه فرنگی، ذرت و یونجه همچنین به واسطه بیماری های مشترک بین رازیانه و اکثر گیاهان تیره چتریان نظیر هویج، انیسون، شوید و زیره سیاه تناوب کشت با آنها مناسب نبوده و ممکن است سبب گسترش آفات و بیماری ها شده و خسارت سنگینی به محصول وارد آورد.

بررسی اثر تنش حرارتی بر خصوصیات جوانه زنی رازیانه

به منظور بررسی اثر تنش گرما بر جوانه زنی رازیانه، آزمایشی در سال ۱۳۸۹ در آزمایشگاه تکنولوژی بذر دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری انجام شد. این تحقیق در قالب طرح کاملا تصادفی با چهار تکرار در داخل پتری دیش در محیط ژرمیناتور انجام گردید. بذور مورد بررسی عبارت بودند از بذور توده محلی و اصلاح شده رازیانه که به دو صورت خشک و مرطوب در دماهای متفاوت صفر شاهد، ۵، ۲۵، ۳۵، ۴۵ و ۵۵ درجه سانتی گراد قرار گرفتند. ویژگی های مورد ارزیابی

شامل: درصد جوانه زنی، سرعت جوانه زنی، طول ریشه چه، طول ساقه چه طول گیاهچه نسبت ساقه به ریشه، شاخص بنیه بذر، وزن تر گیاهچه، وزن خشک گیاهچه و نسبت وزن خشک به وزن تر بود. کلیه صفات مورد مطالعه مربوط به جوانه زنی بذر، اختلاف بسیار معنی داری در سطح ۱٪ را بین دو رقم بذر مریکارپ و اصلاح شده رازیانه نشان دادند و میانگین گزارش شده رقم محلی چند برابر میانگین صفات در رقم اصلاحی بود و بین تیمارهای دمایی شاهد، ۵، ۲۵، ۳۵، ۴۵ و ۵۵ درجه سانتی گراد نیز به جز صفت S/R بقیه صفات اختلاف زیادی را در سطح ۱٪ نشان دادند.

بررسی ویژگی های مورفولوژی رازیانه و مقاومت ژنوتیپ های آن تحت تنش شوری

ارزیابی تحمل به شوری گیاهان دارویی به منظور کشت در مناطق شور از اهمیت ویژه ای برخوردار است. به منظور بررسی اثر شوری بر رازیانه، آزمایش فاکتوریل در شرایط آب کشت و در قالب طرح کاملاً تصادفی با چهار تکرار در مرحله گیاهچه و سه تکرار در مرحله گیاه کامل انجام شد. ژنوتیپ های مورد بررسی شامل: رازیانه اصفهان، اردبیل، آذربایجان شرقی، اروپایی، تهران، یزد، ایستگاه استهبان و شیراز بود. سطوح شوری اعمال شده شامل غلظت های صفر (شاهد)، ۵۰-۱۰۰-۱۵۰ و ۲۰۰ میلی مولار کلرید سدیم بودند. نتایج بدست آمده نشان داد با افزایش شوری، درصد جوانه زنی، طول ریشه، طول ساقه، شاخص بنیه بذر، وزن تر و خشک ریشه و ساقه، نسبت اندام هوایی به ریشه زیست توده در ژنوتیپ های رازیانه به طور معنی داری کاهش یافت. میزان کاهش در ژنوتیپ های مختلف رازیانه متفاوت بود، پس از

کشت این گیاه در مناطق شور باید اجتناب نمود. به طور کلی ژنوتیپ های مختلف رازیانه در مرحله گیاه کامل نسبت به مرحله گیاهچه دارای تحمل بیشتری نسبت به تنش شوری بودند. نتایج آزمایش در مرحله گیاهچه نشان داد که در بین هشت ژنوتیپ رازیانه مورد مطالعه، ژنوتیپ شیراز متحمل به تنش شوری و ژنوتیپ اصفهان حساس به تنش شوری می باشد. نتایج آزمایش در مرحله گیاه کامل نیز نشان داد که در بین شش ژنوتیپ مورد آزمایش، ژنوتیپ یزد متحمل به تنش شوری و ژنوتیپ اردبیل، حساس به تنش شوری می باشد.

مطالعه کشت بافت و اندام زایی در قطعات جداکشت رازیانه

بهره برداری غیرصحيح و بی رویه از گیاهان دارویی در گذشته های نه چندان دور از منابع طبیعی علاوه بر این که میزان تولید سنتی را پایین آورده است، باعث به خطر افتادن وجود این منابع گردیده است و می توان گفت رازیانه نیز از این قاعده مستثنی نیست بنابراین کشت بافت این گیاهان لازم به نظر می رسد. بذره های رازیانه پس از ضدعفونی سطحی در محیط کشت موراشیگ و اسکوگ برای به دست آوردن دانه رست های عاری از بیماری کشت شدند.

بررسی عملکرد گیاه دارویی رازیانه در جهت های مختلف شیب در منطقه دماوند

به منظور بهبود سیستم دیم کاری و امکان جایگزینی گیاهان کم بازده در این گونه اراضی، از گیاه دارویی با ارزش و مقاوم رازیانه استفاده گردید. گیاه دارویی چند ساله رازیانه تحت شرایط دیم در طول هفت ماه، دوره رشد خود را کامل

می‌کند و برای کشت دیم با بارندگی متوسط، مناسب است. این آزمایش با استفاده از طرح بلوک‌های کامل تصادفی در سه تیمار کشت در جهت‌های شمالی، جنوبی و شرقی با شیب متوسط ۵۰ - ۵۵٪ با سه تکرار و در ۳ سال در منطقه دماوند اجرا شد. هدف از این آزمایش ضمن امکان‌سنجی کشت دیم رازیانه در دیم‌زارهای کم‌بازده، برآورد عملکرد دانه بود. نتایج تجزیه واریانس حاکی از تفاوت معنی‌دار در تولید بذر بین جهت‌های شمالی و جنوبی بود. بیشترین عملکرد بذر در سال سوم آزمایش با ۱۵۲۷ کیلوگرم در هکتار در تیمار جهت شمالی به دست آمد و کمترین میزان بذر در سال اول با ۱۹۶ کیلوگرم در هکتار مربوط به تیمار جهت جنوبی بود. متوسط عملکرد در طی ۳ سال آزمایش با ۱۱۷۰ و ۶۸۴ کیلوگرم در هکتار به ترتیب به جهت‌های شمالی و جنوبی تعلق داشت. نتایج عملکرد رازیانه در سال‌های مختلف در منطقه دماوند نشان‌دهنده سازگاری این گیاه در شرایط دیم با بارندگی حدود ۳۵۰ میلی‌متر و سرمای نسبتاً زیاد زمستان (۲۰- درجه) در مناطق مرتفع دیم‌زارهای کشور می‌باشد. افزایش مقادیر عملکرد دانه در سال‌های دوم و سوم مورد بررسی، نشان‌دهنده استقرار مطلوب و افزایش عملکرد رازیانه در این منطقهٔ تیپ دیم می‌باشد.

بررسی شاخص‌های فیزیولوژیک رشد در گیاه رازیانه تحت شرایط متفاوت حاصلخیزی خاک

به منظور بررسی تأثیر روش‌های حاصل‌خیزی خاک بر شاخص‌های فیزیولوژیک رشد، آزمایشی در مجتمع تحقیقاتی البرز واقع در جنوب شهرستان کرج انجام شد. در این تحقیق از گیاه دارویی رازیانه استفاده گردید. تیمارهای مورد بررسی شامل مخلوطی از کودهای شیمیایی نیتروژن، فسفر و پتاسیم، ترکیبی از مقادیر مختلف کودهای شیمیایی به

همراه کود دامی و همچنین استفاده از کود دامی خالص در مقایسه با تیمار شاهد بود که به طور منتخب از سه سیستم تغذیه شیمیایی، تلفیقی و ارگانیک انتخاب شدند. آزمایش فوق در قالب طرح بلوک های کامل تصادفی در ۳ تکرار به اجرا درآمد. در این بررسی شاخص های فیزیولوژیک رشد از جمله تولید ماده خشک، شاخص سطح برگ و سرعت رشد نسبی تعیین شد. در سال اول آزمایش، تولید ماده خشک، شاخص سطح برگ و رشد نسبی در روش تغذیه تلفیقی (مخلوط ۲۰ تن کود دامی به همراه ۸۰ پتاس، ۶۴ کیلو فسفر و ۸۰ کیلو ازت در هر هکتار) نسبت به سایر روش ها وضعیت مطلوبی را حاصل نمود. با توجه به میانگین سال های آزمایش در تیمار فوق با افزایش وزن خشک، میزان تولید بذر تیمارهای شاهد شیمیایی و ارگانیک به ترتیب ۹۳/۲، ۱۴/۱ و ۸/۶ درصد افزایش حاصل کرد. در همین تیمار بیشترین مقدار اسانس موجود در بذر به میزان ۳/۱۸ درصد به دست آمد که نسبت به تیمارهای شاهد و شیمیایی ۲۲/۸ درصد و نسبت به تیمار ارگانیک ۱۰/۸ درصد افزایش نشان داد. همچنین مشخص گردید که اسانس تولید شده از درصد بالایی از آنتول نیز برخوردار بود. استفاده از روش تغذیه تلفیقی موجب جذب بهتر و یکنواخت مواد غذایی در طول مدت رشد گیاه و همچنین بهبود ساختار فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیک خاک و در نتیجه موجب افزایش در حجم کانوبی گیاه، افزایش سطح برگ و استفاده بیشتر از نور خورشید می باشد.

عملیات داشت (مراقبت و نگهداری)

وجین علف های هرز

وجین علف های هرز در فصل بهار (خرداد) و در مراحل اولیه رشد(زمانی که گیاه به طول ۱۰-۵ سانتی متری برسد) ضروری می باشد. با استفاده از علف کش های مناسب نیز می توان به مبارزه با علف های هرز پرداخت، از بین این علف کش ها می توان مرکازین، آفالون را نام برد.

مبارزه با آفات و بیماری ها

آفات در طول رویش ممکن است خسارت سنگینی به گیاه رازبانه وارد کنند این خسارت عمدتاً از جانب سن های لکه دار (lygaeas) وارد می شود. این حشرات با مکیدن شیره گیاه سبب ضعف آن و کاهش عملکرد می شود. برای مبارزه با این آفات می توان از دیتریفون و یا فاتوکس استفاده نمود. ضمناً آفت کش ها و علف کش ها را می توان به صورت مخلوط با هم به کار برد.

از گیاه رازبانه می توان برای مبارزه بیولوژیک استفاده کرد. به طوری که اگر در اطراف کرت ها، این گیاه را کشت نماید، محل اسکان کفشدوزک ها می شود که این حشرات از شته تغذیه می کنند .

آبیاری

بعد از کاشت بذور، به دو مرتبه آبیاری به فاصله تقریباً "سه روز نیاز است، آبیاری سوم، پنج الی شش روز بعد از آبیاری دوم و آبیاری چهارم، هفت روز بعد از آبیاری سوم و در نهایت به سیکل آبیاری ده روز یک بار خواهد رسید.

توجه: بایستی دقت کافی داشت که دور آبیاری بستگی کامل به وضعیت آب و هوا و رطوبت خاک داشته و برای تعیین دقیق نیاز گیاه به آب بایستی به رطوبت خاک حتماً "توجه کرد.

برداشت

برداشت دانه

میوه های رازبانه به طور هم زمان نمی رسند پس از رسیدن، از گیاه جدا و به اطراف پراکنده می شوند. از این جهت قبل از ریزش باید محصول را برداشت نمود. زمان مناسب برای برداشت محصول در سال اول رویش، اوایل مهر می باشد و سال دوم و سوم، اوایل شهریور، وقتی که میوه ها زرد رنگ شد می چینند و برای این کار سرشاخه های میوه دار را ظرف ۳-۴ هفته به تدریج که می رسند می چینند و تخم آن را می گیرند. چون رازبانه دارای ساقه ای بلند است لذا

معمولاً برداشت محصول آن کم و بیش مشکل است. با استفاده از ماشین برداشت غلات می توان دانه های رازیانه رانیز برداشت کرد. محصول رامی توان در دو مرحله برداشت کرد. در مرحله اول شاخه ها و سر شاخه های حامل چتر (به طول ۳۰ تا ۵۰ سانتی متر) را برداشت نموده و به مدت ۷ تا ۱۴ روز روی زمین باقی می گذارند. (این مدت به آب و هوای منطقه بستگی دارد). در مرحله دوم این اندام ها را با کمباین برداشت و بذور را از سایر قسمت ها جدا می نمایند. برداشت دو مرحله ای، بستگی به اوضاع اقلیمی محل کشت گیاه دارد، در صورت نامساعد بودن هوا و رطوبت بالا، برداشت در دو مرحله توصیه نمی شود زیرا ممکن است طی مدتی که اندام ها روی زمین قرار دارند مورد حمله قارچ ها، باکتری ها و سایر عوامل مخرب قرار گرفته و اثرات نامطلوبی بر کمیت و کیفیت مواد موثر آن بگذارند، از این رو بهتر است برداشت محصول در یک مرحله انجام شود در این صورت شاخه ها و سرشاخه های حامل چتر برداشت می شوند.

خشک کردن بذور

رطوبت بیش از حد مجاز در بذور رازیانه مناسب نیست و بر کیفیت رویشی و همچنین مواد موثر آنها تاثیر منفی دارد از این رو پس از برداشت، آنها را باید خشک کرد، عمل خشک کردن بذر رامی توان در سایه یا با استفاده از خشک کن های الکتریکی انجام داد.

برای خشک کردن بذور رازیانه، می توان از خشک کن سیلویی هم استفاده نمود. این دستگاه همزمان با خشک کردن محصول و رساندن حداکثر رطوبت نهایی آن به ۸ درصد، در عین حال محصول خام برداشت شده را نیز تا نهایت ۱ تا ۲ درصد ناخالصی بوجاری می نماید.

البته در استفاده از خشک کن باید توجه کرد که دما بیش از ۴۰ درجه سانتی گراد نباشد. زیرا ترکیبات اسانس رازیانه نظیر «آنتول» و «استراگول» فرار هستند و تحت تاثیر درجه حرارت های بالاتر از ۴۰ درجه سانتی گراد بخار شده و از کیفیت دارویی آنها نیز کاسته می شود. بعد از خشک کردن گیاه و تمیز کردن، آنها را بسته بندی و انبار می کنند.

میزان عملکرد

عملکرد رازیانه متفاوت است و بستگی شرایط اقلیمی محل رویش دارد. به طور کلی عملکرد درسال اول ۰/۴ تا ۰/۶ تن درهکتار درسال دوم ۱ تا ۲ تن درهکتار دارد سال سوم رویش ۰/۶ تا ۱/۵ تن درهکتار می رسد.

برداشت برگ

برگ رازیانه را پس از رشد کامل گیاه و بی درنگ قبل از آغاز ظهور گل ها و یا در شروع باز شدن اولین گل برداشت می کنند، یعنی در حدود ماه خرداد.

برداشت ریشه

ریشه رازیانه را که ضخیم و مخروطی شکل به رنگ سفید و معطر است، پس از خارج کردن از زمین خوب شسته تمیز کرده قطعه قطعه نموده و خشک می کنند. بهره برداری از ریشه گیاه باید در سال اول یا دوم و در اواخر پاییز هنگامی که سفید بوده و هنوز چوبی نشده است انجام شود.

توجه: در صورت نامساعد بودن هوا و رطوبت بالا بایستی برداشت در یک مرحله صورت گیرد که در این صورت شاخه ها و سرشاخه های حامل چتر برداشت شده و عمل خشک کردن بذور رازیانه در محیطی سایه که امکان تبادل هوا به نحو

مطلوب میسر باشد و دما نیز بیش از ۴۰ درجه سانتیگراد نباشد صورت می گیرد. رطوبت مجاز در بذور رازیانه ۱۱-۱۲ درصد می باشد.

طریقه نگهداری

برای نگهداری برگ تازه بهتر است آن را در یک کیسه پلاستیکی ریخته و در یخچال بگذارید یا آن را خرد کرده و در قالب های یخ، در فریزر نگهداری کنید. ساقه خشک و دانه آن را در ظرف های در بسته و در جای خنک و تاریک نگهداری کنید.

بررسی اثر عصاره گیاهان رازیانه و پونه بر روی رشد گیاهچه های ذرت و نخود :

به منظور ساخت مدل های بیانگر اثرات آلوپاتیک عصاره بخش های مختلف رازیانه و پونه بر طول ریشه چه و ساقه چه ذرت و نخود، آزمایشی به صورت فاکتوریل در قالب طرح کاملا تصادفی با ۴ تکرار در آزمایشگاه زارعت دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید باهنر کرمان انجام شد. تیمارهای آزمایشی (عصاره های آبی) شامل، عصاره ۴ قسمت مختلف گیاهان مذکور (ریشه، ساقه، برگ و گل) در ۴ غلظت متفاوت (۲۵٪، ۵۰٪، ۷۵٪ و ۱۰۰٪) و همچنین تیمار شاهد آب مقطر بودند که بر محیط جوانه زنی بذور گیاهان ذرت و نخود اعمال گردیدند. پس از ۱۴ روز طول ریشه چه و ساقه چه ذرت و نخود اندازه گیری شدند. نتایج نشان داد که با افزایش غلظت عصاره حاصل از بخش های مختلف دو گیاه رازیانه و پونه میزان رشد گیاهچه ها کاهش می یابد.

قسمت های مورد استفاده

دانه- برگ- ریشه- روغن و به طور کلی تمام گیاه (برای استفاده از اندام هوایی بهتر است قبل از رسیدن میوه و حتی قبل از گل دهی برداشت شوند)

ترکیبات شیمیایی

ترکیبات شیمیایی دانه رازیانه

میوه رازیانه دارای ۱۰ تا ۱۲ درصد ماده روغنی است که آن هم در لپه های دانه ذخیره گردیده است . به علاوه شامل کمی ماده قندی، موسیلاژ و اسانس به مقدار ۴ تا ۶ درصد می باشد . قسمت عمده آن را آنتول به میزان ۵۰-۷۰ درصد تشکیل می دهد. دارای مقدار کمی تانن، روغن ثابت لیماز و همچنین فنچون، فلاندرن، لیمونن، دیپنتن، استراگول، متیل اورانژ، کامفن و بالاخره ویتامین آ می باشد .

در میوه ترکیبات دیگری نظیر پروتئین به مقدار ۱۸-۲۰ درصد و چربی ۱۲-۱۸ درصد نیز وجود دارد.

جدول زیر میزان ترکیب ها و مواد موجود در بذر رازیانه را نشان می دهد.

مواد معدنی (mg)							
آب	انرژی	پروتئین	چربی	Na	,K	,Ca	,Fe
gr	Kcal	gr	gr				
۹۴/۲	۱۲	۰/۹	۰/۲	۱۱	۴۴۰	۲۴	۰/۳
کربوهیدراتها (g)							
E	B ₁	B ₂	C	نشاسته	قند	کل فیبر	NSP فیبر
N	۰/۰۶	۰/۰۱	۵	۰/۱	۱/۷	N	۲/۴

ترکیبات شیمیایی روغن رازیانه

روغن حاصل از میوه رازیانه، حالت روان، رنگ سبز تیره و بوی خاص رازیانه را دارد. در گرمای پائین صفر درجه انجماد حاصل می کند. وزن مخصوص آن در گرمای ۱۵ درجه بین ۰/۹۳۰ و ۰/۹۳۱، اندیس انکسار آن در گرمای ۳۵ درجه معادل ۱/۴۷۹۵، اندیس صابونی شدن آن بین ۱۸۱ و ۱۸۴ و اندیس ید آن ۷۷ تا ۷۹ است.

روغن حاصل از میوه رازیانه دارای ۴٪ اسید پالمیتیک، ۲۲٪ اسید اولئیک، ۱۴٪ اسید لینوئیک و ۶۰٪ اسید پتروسلینیک می باشد.

ترکیبات شیمیایی برگ

علاوه بر بذر از برگ و ریشه آن هم اسانس گیری می کنند اما مقادیر اسانس خیلی کم است. از برگ های آن مواد فینکولارین و یک کوئرستین-۳-آرابینوزید و نلومبوزید فلاونوئید به دست آورده اند. در صد گرم برگ تازه رازیانه مواد زیر موجود است :

آب ۹۰ گرم

پروتئین ۵/۲ گرم

چربی ۴/۰ گرم

مواد نشاسته ای ۵/۴۱ گرم

کلسیم ۱۰۰ میلی گرم

فسفر ۵۰ میلی گرم

آهن ۵/۲ میلی گرم

پتاسیم ۴۰۰ میلی گرم

ویتامین آ ۳۵۰۰ واحد

ویتامین ث ۳۰ میلی گرم

ترکیبات شیمیایی ریشه

وجود کومارین ها در ریشه رازیانه محقق شده است.

ترکیب شیمیایی اندام هوایی

آنتول (% ۳۶-۳۱) ، آلفا پینن (% ۲۰-۱۴) - لیمونن (% ۱۳-۱۱)

ترکیبات شیمیایی اسانس رازیانه

تمام اندام های رازیانه حاوی اسانس است و مقدار آن در قسمت های مختلف گیاه متفاوت می باشد . مقدار اسانس در میوه و برگ ها ۱ - ۱/۵ درصد و در ریشه ۰/۶-۰/۷ درصد می باشد. اسانس رازیانه که از میوه آن به وسیله تقطیر با بخار

آب حاصل می شود، مایعی سیال، دکستروژیتر، بی رنگ یا به رنگ زرد پریده بوده و بو و طعم آن ملایم و معطر است ، بر اثر کهنگی و به مرور زمان، رنگ قهوه ای مشخص پیدا می کرده و دارای واکنش خنثی در مقابل تورنسل است . وزن مخصوص آن در گرمای ۱۵ درجه بین ۰/۹۵۰ تا ۰/۹۸۰ (بر حسب محل رویش گیاه) است . ترکیبات مواد متشکله آن بر حسب محل رویش گیاه فرق می کند . از این جهت باید در ظرف کاملاً در بسته در محل خنک و همچنین دور از نور آفتاب نگهداری شود .

اسانس رازیانه دارای قند، لعاب، مقدار کمی تانن، روغن ثابت لیماراز و همچنین مواد فنچون، فلاندرن، لیمونن ، دیپنتن، کامفن پینن، متیل چاویکول، انیسیک اسید، تیموها، یدروکینون انیستون و سرانجام ویتامین A می باشد .

جدول زیر نشان دهنده عمده ترکیبات اسانس است:

ردیف	نام ترکیب	درصد کل	شاخص بازداری
۱	-Pinene α	۱/۰۷۹	۹۲۸
۲	Camphene	۰/۱۳۵	۹۴۵
۳	Sabinene	۰/۲۳۰	۹۰۱
۴	-Pinene β	۰/۰۰۸۳	۹۷۱
۵	Myrcene	۰/۶۵۵	۹۷۸
۶	α -phlbondeh	۰/۱۱۵	۱۰۰۰
۷	Para-cymene	۰/۳۸۷	۱۰۱۱
۸	Limonene	۵/۵۱۵	۱۰۴۴
۹	-ocimene β Cis-	۱/۰۳۳	۱۰۲۵
۱۰	-o cimene β Trans-	۰/۰۴۳	۱۰۳۷
۱۱	Gama-Terpiene	۰/۶۳۷	۱۰۵۰
۱۲	Fenchone	۱۰/۲۲۲	۱۰۵۳
۱۳	Camphor	۰/۲۷۵	۱۱۳۰
۱۴	Terpinene-4-01	۰/۰۳۲	۱۱۵۹
۱۵	Terpinolene	۰/۱۱۹	۱۰۷۶
۱۶	Cis-anethol	۰/۱۲۶	۱۲۱۴
۱۷	Trans-anethol	۷۲/۱۱۰	۱۲۵۲

حلالیت

نوع مرغوب آن یک قسمت در یک قسمت الکل (۹۰٪) و یا یک قسمت در ۸ قسمت الکل ۸۰٪ حل می شود. در آب دارای حلالیت بسیار کم و در کلروفرم و اتر، قابلیت انحلال بسیار بالا دارد.

نگهداری

در جای خنک و در ظرفهای سر بسته محفوظ از هوا و نور نگهداری شود.

استخراج اسانس رازیانه

جهت استخراج اسانس، ۱۰۰ گرم از بذر گیاه آسیاب شده را به مدت ۴ ساعت با استفاده از روش تقطیر با آب، اسانس گیری و درصد آن تعیین گردید. سپس در شرایط دور از نور نگه داری شود. مقدار اسانس بذر بین ۲/۰۱ تا ۶/۰۱ درصد گزارش شده است که بسته به شرایط اقلیمی متفاوت است.

به منظور آماده سازی نمونه های اسانس ابتدا هر یک از نمونه های منتخب توسط سولفات سدیم (Na_2SO_4) آبدگیری مجدد و به وسیله دی کلرومتان که مخصوص اسپکتروفتومتری است دقیق شده، سپس به وسیله میکروسرنگ به مقدار ۱ تا ۲ میکرولیتر (m_l) از اسانس رقیق شده برداشت و پس از تزریق به دستگاه کروماتوگراف گازی (GC) و کروماتوگراف متصل به طیف سنج جرمی (GC/MS) ترکیبات موجود در آن بررسی می شود.

تاثیر زمان برداشت بر کیفیت و کمیت اسانس گیاه دارویی رازیانه

هدف از انجام این تحقیق بررسی کمیت و کیفیت اسانس رازیانه در سه مرحله از بلوغ میوه های آن می باشد. میوه های رازیانه از نمونه های کشت شده طی سه مرحله از بلوغ برداشت شدند. اسانس ها با روش تقطیر آبی به وسیله دستگاه کلونجر به دست آمدند، و با دستگاه GC/MS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج اختلاف معنی داری را در میزان رطوبت نسبی میوه ها نشان داد. بیشترین میزان اسانس از میوه های سبز بدست آمد (۳۷/۱)، اما تجزیه و تحلیل آماری آن اختلاف معنی داری را بین میانگین اسانس میوه های سبز در مقایسه با نمونه های سبز قهوه ای و رسیده کامل نشان نداد. ده، دوازده و نه ترکیب به ترتیب در میوه های سبز، سبز قهوه ای و رسیده قهوه ای شناسایی شد. ای - انتول (۰۹/۸۶ - ۱۲/۸۴)، فنکون (۱۳/۷ - ۸۶/۸)، لیمونین (۳ - ۳/۳) و متیل کابیکول (۵/۲ - ۷/۲) ترکیبات عمده اسانس را در تمام مراحل تشکیل می دادند.

تاریخچه

در انگلیسی نام خود را از کلمه لاتین، *foenum* به معنی «علف خشک»، به دلیل برگ های ظریف تقسیم شونده اخذ کرده است. ورزشکاران یونان باستان دانه رازیانه را برای افزایش قدرت می خوردند. در طول قرون وسطی، برای رفع گرسنگی از دانه های رازیانه استفاده می کردند. همچنین در موعظه های کلیسا، خوردن برگ آن توصیه می شده است. مقوی سنتی برای چشم، مغز و وسیله ای برای بهبود حافظه بود.

دیوسکورید برای رازیانه، اثرزیادکننده ترشحات شیر، مقوی معده، قاعده آور ومدبر بودن قائل است. به علاوه شیره گیاه را برای چشم مفید دانسته است. پلین عقاید دیوسکورید را درباره آن قائل بود وحتی در آثارش افسانه قدیمی مربوط به این که مارها در زمان پوست اندازی،چشمان خود را با مالیدن به رازیانه قوی می نمایند، مفصلاً شرح داده است. روی این اصل بود که مردم برای رازیانه اثر تقویت کننده نیروی بینایی قائل بودند و حتی هنوز هم بعد از گذشت زمان طولانی از آن دوران،مردم به آن معتقد هستند.

جالینوس حکیم از مصرف آن در تهیه غذا صحبت به میان آورده است.در قرن پنجم برای آن اثرمسکن سرفه قائل بودند. در قرون وسطی که پراکندگی رازیانه در نواحی مختلف مخصوصاً اروپا، توسعه زیادی داشته از آن برای مصارف طبی و تغذیه استفاده زیادی به عمل می آمده است وحتی در صومعه ها و باغ ها، پرورش می یافته است. تدریجاً پرورش آن در غالب باغ های سلطنتی معمول گردید. در قرون ۹ تا ۱۴ میلادی، برای آن صفات درمانی عدیده قائل بودند وحتی آن را در مداوای بیماری های روانی مؤثر می دانسته اند. در طب گذشته رازیانه به عنوان ضد نفخ،مدر، دفع کننده سنگ های مجاری ادراری و افزایش دهنده شیر مورد استفاده قرار می گرفته است.

خواص دارویی رازیانه

رازیانه از نظر طب قدیم ایران گرم و خشک است . ریشه رازیانه گرمتر از بقیه قسمت های گیاه است.

رازبانه از قدیمی ترین گیاهان ادویه ای است. مردم یونان و روم باستان خواص دارویی آن را می دانستند و از آن برای درمان برخی از بیماری ها استفاده می کردند. در اکثر فارماکوپه ها خاصیت دارویی میوه رازبانه مورد تاکید قرار گرفته است. میوه ی رازبانه از بویی مطبوع و شبیه به بوی انیسون برخوردار است.

امروزه در صنایع داروسازی از مواد موثره ی رازبانه برای مداوای سرفه، دل درد و ماده ای که سبب تسهیل در هضم غذا می گردد استفاده می کنند. از دم کرده میوه های این گیاه برای درمان دردهای نوزادان (از نوع اسپاسم) استفاده می شود. مواد موثره میوه های این گیاه سبب تحریک و افزایش تولید شیر مادران شیرده می گردد.

مصرف دانه های رازبانه، کرم روده کودکان را از بین برده و باعث تقویت چشم می شود، حساسیت های چشم را برطرف کرده و دارای خواص فراوانی برای کبد، طحال و مثانه است. اشتها آور و مقوی است. نفخ و گاز معده را از بین برده و قاعده آور است. برای برطرف کردن آسم و تنگی نفس از دم کرده تخم رازبانه به مقدار سه فنجان در روز استفاده کنید. برای رفع اسهال رازبانه را با زیره سبز به نسبت مساوی دم کرده و به مریض بدهید. می توان از رازبانه داروی ضد نفخ به صورت زیر تهیه کرد: ۵ گرم پودر انیسون، ۵ گرم پودر زیره کرمان، ۵ گرم پودر تخم گشنیز و ۵ گرم پودر رازبانه را با هم مخلوط کرده در یک لیتر آب جوش بریزید و آن را به مدت ۱۰ دقیقه دم کنید، سپس آن را صاف کرده و کم کم بنوشید.

رازبانه به علت داشتن هورمون زنانه رشد دخترها را جلو می اندازد. این گیاه دردهای

مفاصل را برطرف می کند.

برای درمان ورم پستان جوشانده رازیانه را به صورت ضماد بگذارید. چنانچه خانم ها دارای عادت ماهانه دردناک هستند از جوشانده رازیانه استفاده کنند، هم درد را تسکین داده و هم عادت منظم میکند. جویدن رازیانه بعد از غذا باعث رفع بوی بد دهان می گردد. مصرف طولانی مدت آن باعث از بین رفتن کرم های روده می گردد. کسانی که قطره قطره ادرار می کنند، ۲ گرم رازیانه را در ۲۰۰ سی سی آب جوشانده روزی ۳ فنجان میل کنند. خوردن رازیانه باعث می شود که چشمان کودک زیبا گشته و به روایتی شهلا شود. دردهایی که منشأ عصبی دارند و موجب انقباض عضلات می گردد با دم کرده رازیانه درمان می گردد. برای درمان و دفع سنگ کیسه صفرا رازیانه مفید است. برای رفع سردردهای میگرنی

می توان از دم کرده رازیانه استفاده کرد. مادران شیرده از دم کرده رازیانه گاهی اوقات استفاده کنند چون همان طور که گفته شد باعث ازدیاد شیر آن ها می شود و هم ضد نفخ است و از دل درد کودک جلوگیری می کند. وقتی کسی غذای سنگین می خورد، حتماً بعد از غذا چند دانه رازیانه را در دهان خود نگه داشته و آهسته آهسته آب آن را که در دهان جمع کرده و فرو ببرد. دم کرده آن برای مداوای نقرس مفید است. برای رفع چین و چروک صورت، دانه رازیانه را پودر کرده یک قاشق مرباخوری در نصف لیوان آب به مدت یک ساعت در آب جوش گذاشته، سپس ۲۰ دقیقه دم کرده، صاف نموده و با عسل مخلوط کنند، یک قاشق غذاخوری ماست شیرین به آن اضافه کرده، سپس به مدت ۲۰ دقیقه روی صورت بگذارید بماند. ماساژ محل های دردناک و رماتیسم با عرق رازیانه باعث

تسکین درد می‌شود. در گذشته می‌گفتند اگر کسی از روز اول نوروز تا روز اول ماه تیر هر روز ۴ گرم تخم رازیانه با شکر کوبیده شده را بخورد تا آخر سال دیگر مریض نخواهد شد. اگر می‌خواهید چشمان شفاف و قشنگ داشته باشید از جوشانده رازیانه استفاده کنید. برای درمان ترشحات زنانگی حدود ۵ گرم پودر رازیانه را میل نمایید. برای رفع زردی صورت خانم‌ها بعد از زایمان ۵۰ گرم رازیانه را با ۵۰ گرم شکر آسیاب نموده به مدت ۲۰ روز هر روز یک قاشق مرباخوری میل شود، علاوه بر این که زردی چهره را از بین می‌برد باعث ازدیاد شیر هم می‌گردد. برای ساخت یک مسهل ملایم، ۳۰ گرم رازیانه، ۲۰ گرم شیرین بیان و ۱۰ گرم برگ سنا را مخلوط کرده، کوبیده و آخر شب یک قاشق چای خوری با یک لیوان آب میل شود. برای تقویت چشم از بخور رازیانه استفاده کنید. از رازیانه می‌توان جهت درمان آسم و نرم کردن سینه و خلط‌آوری استفاده کرد. برای درمان مالیخولیا می‌توان از جوشانده پودر رازیانه بهره گرفت. اگر با غسل مخلوط شود برای کابوس نیز نافع است. مسواک کردن با گرد رازیانه باعث جلای دندان می‌گردد. برای تقویت لثه و پاک‌شدن مینای دندان، رازیانه، زیره سبز و زیره سیاه از هر کدام ۳۰ گرم و ۹۰ گرم زغال چوب درخت بید را آسیاب کرده با پودر نرم آن دندان‌ها را مسواک کنید. کسانی که نفخ معده و سوءهاضمه دارند زنیان، رازیانه، زیره سبز و زیره سیاه از هر کدام ۲۵ گرم با ۵۰ گرم نبات سائیده، پس از غذا یک قاشق چای خوری میل کنند. جوشانده رازیانه برای سیاه سرفه مفید است. برای درمان قولنج (در اثر بیوست طولانی در روده‌ها و یا ماندن غذای فاسد و سموم دفع نشده بدن به وجود می‌آید) ۲۰ گرم رازیانه را در یک لیتر آب جوش ۲۰ دقیقه دم کرده بعد از هر غذا یک فنجان میل شود. برای درمان مسلولین رازیانه را مانند تنباکو بر سر قلیان گذاشته و مانند قلیان تا ۱۲ روز، روزی یک بار بکشید. روز اول ۴ گرم، روز دوم ۸ گرم همین‌طور اضافه شود

تا روز ششم که به ۲۴ گرم برسد و از روز هفتم هر روز ۴ گرم کم کنند تا به ۱ گرم برسند. برای رفع سوزش ادرار از دمکرده رازیانه استفاده کنید. خوردن کمی رازیانه بعد از غذا باعث عمر طولانی همراه با سلامتی می‌باشد. برای درمان سردرد مقدار زنیان ۵ گرم، رازیانه، ۵ گرم، زیره سیاه ۵ گرم، زیره سبز ۵ گرم و نبات ۵۰ گرم را خوب سائیده روزی ۳ قاشق مرباخوری میل شود. برای درمان جوش‌های صورت از ماسک رازیانه استفاده کنید بدین صورت که ۱۰ گرم رازیانه در ۲۰۰ سی سی عرق برگ چنار جوشانده، سپس صاف نموده پارچه‌ای را خیس نموده روی پوست بگذارید. خوردن رازیانه به صورت کف لیمو از سکنه قلبی جلوگیری می‌کند. خوردن رازیانه از آب‌مرورید چشم جلوگیری می‌کند. بخور رازیانه برای تمیز شدن پوست بسیار مفید است، پس می‌توان با مانده آب بخور صورت را شست این عمل باعث می‌شود که منافذ پوست تنگ گردد. برای شاداب‌شدن پوست ۵۰ گرم رازیانه را در ۳۰۰ سی سی آب جوشانده تا غلیظ شود، سپس صاف کرده با روغن کنجد مخلوط کرده پوست را ماساژ دهید. برای بیماری درمان برص، رازیانه ۲۰ گرم، زنیان ۲۰ گرم، تخم کرفس ۲۰ گرم همه را نرم کوبیده در ۲۵۰ گرم عسل مخلوط کنید روزی ۳ قاشق به مدت چند ماه استفاده کنید. کسانی که می‌خواهند چاق شوند می‌توانند رازیانه را در برنامه غذایی خود قرار دهند. دم کرده تخم رازیانه قولنج کلیه و روده را برطرف می‌کند

اسهال و یبوست را رفع کرده و علیه بیماری‌های مجاری ادراری و به عنوان کمک درمان برای

بیماری دیابت نیز توصیه می شود. برای اعصاب دارویی بسیارارزنده است، اختلالات عصبی مخصوصا در مورد سردردهای عصبی (میگرن) با جوشانده تخم رازیانه آرام می شود.

دم کرده رازیانه جهت درمان سخت زایی و ورم پستان به کار می رود. در فیلیپین، جوشانده میوه برای مداوای نفخ به کار رفته و ریشه را به عنوان ضد یبوست و مسهل، سکسکه به کار می برند. استنشاق میوه له شده برای مقابله با غش و اژدم کرده شاخه جوان نیز در خصوص رفع نفخ و مشکلات تنفسی و آب میوه را برای بهبود بینایی استفاده می کنند. رب بذر یا میوه در نوشیدنی های خنک کننده برای معالجه تب و کاهش درد زایمان به کار می رود.

از میوه به منظور درمان بیماری های مقاربتی و به عنوان محرک بهره گرفته می شود.

عصاره و اسانس رازیانه اثر گشاد کننده برونش و محافظ کبد داشته و ضد فیروز کبدی است. از مواد موثره رازیانه برای مداوای دل پیچه استفاده می شود. این مواد دارای خواص بادشکن، نیرو دهنده، مقوی معده، اعصاب، مدر، ضد اوره و اسید اوریک و ضد التهاب می باشند. بذر گیاه به درمان سنگ کلیه کمک کرده و همراه با سایر گیاهان ضد عفونی کننده برای درمان ورم مثانه موثر است. دم کرده بذر رازیانه به صورت غرغره برای گلو درد، رفع گرفتگی صدا و به عنوان خلط آور مصرف می شود. از رازیانه به صورت دم کرده یا شربت می توان برای درمان درد دندان کودکان استفاده کرد. همچنین اسانس رازیانه اثرات دارویی ضد میکروبی و ضد اکسیدانی دارد.

خوردن دم کرده تخم آن با گل گاو زبان برای خفقان موثر بوده و دم کرده تخم آن با پرسیاوشان و انجیر برای سرفه، تنگی نفس و سخت نفس کشیدن، دم کرده تخم آن به تنهایی و یا با سایر داروهای گیاهی مناسب دیگر برای تحلیل

بادها، درد پهلو و لگن خاصره، رفع بلغم ترش، رفع اسهال مزمن و دم کرده تخم آن با زیره سبز برای رفع اسهال و تقویت معده و با عسل و سکنجبین برای تب های کهنه مفید است. دم کرده تخم آن با سرکه برای گزیدگی جانوران سمی مانند مار، عقرب و زنبور و مسمومیت های ناشی از قارچ و سبزی های سمی مفید است.

کسانی که از اثر تب به التهاب معده یا دل به هم خوردن روبرو هستند رازیانه را با آب سرد بخورند سود بینند مالیدن کوبیده ریشه بر روی محل گزش سگ هار مفید است.

برای بیماران مبتلا به سرطان، پس از درمان پرتودرمانی و شیمی درمانی و برای کمک به بازسازی دستگاه گوارش تجویز می شود. در چین برای بر طرف کردن درد پشت، درد معده، شکم، تهوع، دندان درد، چکمیزک، عدم توانایی دفع ادرار، شب ادراری، سرطان (رحم) و به عنوان تونیک مصرف می شود.

در کشورهای دیگر برای سقط جنین، مشکلات قفسه سینه، کلیه و طحال، به عنوان معرق، مدر، محرک، تونیک و ماده گرم کش در اروپا جهت سرطان، تومور، ناراحتی های گوارش و سوزاک در هاییتی، به عنوان ضد قولنج، نفخ، مشکلات عصبی، اسپاسم، قاعده آور و مدر و در عراق به منظور ضد نفخ، کاهش درد زایمان، محرک، آماس کبدی و درد عصبی در معده، در مکزیک: ضد نفخ، کولیک و در ترکیه ضد نفخ و گوارش، مدر، قاعده آور، شیر افزا، انگل کش و محرک و در کشور مالایا برای درماتوز و روماتیسم به کار می رود.

راز یانه دارای فیبر فراوانی است که برای کاهش کلسترول و همچنین در پیشگیری از ابتلا به سرطان روده موثر است. همچنین دارای هورمون زنانه بوده در نتیجه در تسریع رشد دختران بسیار موثر است. راز یانه برای کلیه خواص فراوانی دارد و همراه با کاکل ذرت باعث دفع سنگ‌های کلیوی می‌شود. اگر فردی که مبتلا به سنگ کلیه (کوچکتر از ۵ میلی‌متر) است، روزی ۴ تا ۵ مرتبه بذر راز یانه و کاکل ذرت را بجوشاند و میل کند، سنگ‌ها دفع خواهد شد.

ورم‌های روده و معده را از بین برده، به درمان سندرم روده تحریک‌پذیر کمک کرده و باعث کاهش میزان اشتها می‌شود. همچنین سسکه و سوءهاضمه را برطرف می‌کند.

یکی از معجزه‌آساترین خواص دانه راز یانه (که در گیاهان دیگر کمتر به چشم می‌خورد) تقویت دید است. به این ترتیب که عرق راز یانه را جوش می‌دهیم تا استریل شود و از وجود هر نوع میکروب یا عفونت پاک شود. سپس آن را داخل قطره‌چکان ریخته و داخل چشم می‌چکانیم. روزی چند قطره (صبح، ظهر و شب) باعث افزایش نورچشم، کاهش التهابات چشم (مثل قرمزی) و کاهش خطر ابتلا به آب‌مروارید می‌شود. راز یانه همچنین برای درمان التهاب پلک‌ها و درمان شب‌کوری بسیار مفید است.

برای بدبویی دهان و درمان گلودرد نیز می‌توان راز یانه را قرقره کرد و یا بذر آن را داخل دهان گذاشت و چند دقیقه جوید. علاوه بر این، راز یانه احتمال این که فرزندان دختر باشد را نیز افزایش می‌دهد، یعنی به تعیین جنسیت فرزند نیز کمک می‌کند.

اثر عجیب رازیانه این است که خانم‌ها را لاغر و آقایان را چاق می‌کند! باعث ازدیاد شهوت خانم‌ها نیز می‌گردد. اگر چنانچه عادت ماهانه دردناک است از جوشانده رازیانه استفاده کنید هم درد را تسکین می‌دهد و همچنین عادت منظم می‌شود.

در درمان علامت بیماری روده تحریک پذیر IBS با کاهش نفخ و آرام بخشی موثر است. مخصوصاً وقتی توام با زیره مصرف گردد طعم تند زیره را کاهش می‌دهد. به عنوان التهاب مجاری تنفسی در برونشیت مصرف می‌گردد.

جوشانده اش در درمان اكله و سل جلدی استفاده می‌شود، به مداوای اتساع شکم کمک کرده و زمانی که با مواد ضد عفونی کننده ادرار، ترکیب می‌شود، باعث درمان موثر التهاب مثانه می‌شود. رازیانه مغز را فعال می‌کند .

اسانس به دست آمده از دانه، در آروماتراپی مورد استفاده قرار گرفته، ضد باکتری، نفخ و محرک بوده و باعث کاهش التهاب غشاء مخاطی دستگاه تنفسی شده و متسع کننده نای و برونش ها است. اثرات ضد میکروبی معادل پنی سیلین و تتراسایکلین دارد.

امروزه از رازیانه برای افزایش شیر بزها نیز استفاده می‌کنند، به طوری که از باقی مانده تفاله بعد از تقطیر به عنوان مکمل در جیره غذایی دام در جهت افزایش تولید شیر استفاده می‌شود. موش های شیرده که با رازیانه تغذیه شدند نوزادانی به دنیا آوردند که در مقایسه با گروه کنترل به طور قابل توجهی مقادیر زیادتیری از غذای حاوی رازیانه

می خورند. این موضوع نشان داد که طعم (و حداقل برخی اجزای شیمیایی) رازیانه وارد شیر مادر می شود. دردهای مفاصل را برطرف می کند. تنتور رازیانه برای مشکلات گوارشی مصرف می شود.

زنانی که از چاقی و وزن زیاد رنج می برند، برای کاهش وزن و لاغر شدن می بایست از رازیانه مصرف کنند. انرژی بدن را افزایش می دهد.

تنتور بذر رازیانه همراه با ریشه گیاهانی چون ریوند و سنا برای مشکلات هاضمه و جلوگیری از گریپ مصرف می شود. رازیانه دارای خاصیت ضد باکتریایی است. اسانس حاصل از بذر به صورت موضعی برای ناراحتی تنفسی کار برد دارد.

بادیان یا رازیانه همچنین دارای مقدار فراوانی پتاسیم است که باعث کاهش فشارخون می شود و به این ترتیب برای افرادی که دچار حمله قلبی می شوند، مفید است. این گیاه دارویی، بیماری التهاب دهان را از بین می برد .

در بین حیوانات مار به خوردن آن علاقه زیاد دارد و وقتی این گیاه را می خورد، چشم هایش براق و درخشان می شود و روی همین اصل است که آن را در ردیف غذاهای مخصوص چشم قرار داده اند . شیره برگ های آن پوست بدن را قرمز کرده و تولید تاول می نماید. بخار حاصل از جوشاندن برگ های این گیاه در آب، بیماری آسم و برونشیت را تسکین می دهد. برگ های رازیانه ادرار آور است . ۳۰ گرم برگ رازیانه را در یک لیتر آب جوش ریخته و به مدت ده دقیقه دم کنید . این دم کرده مقوی اعصاب بوده و هضم غذا را سریع می کند. ضمناً برگ رازیانه اگر زیاد مصرف شود اثر قاعده آور ظاهر می کند.

اگر آب برگ تازه را جوش دهند تا دو سه جوش بخورند و کف آن را با عسل و سکنجبین یا به تنهایی و فقط با عسل در چشم بکشند برای قطع آب آمدن از چشم و تقویت روشنایی و بینایی چشم نافع است. عصاره برگ تازه آن نیز برای

افزایش بینایی مفید است. بخور برگ را که در آتش اندازند برای چشم بسیار سودمند بوده و سموم بدن را از بین می برده و در بهبود سرماخوردگی و سرفه به خاطر خلط آوری موثر است. برگ‌های بادیان یا رازیانه ادرار آور است، نفخ و گاز معده را از بین می برد و دردهای مفاصل را برطرف می کند. ۳۰ گرم برگ بادیان یا رازیانه را در یک لیتر آب جوش بریزید و به مدت ۱۰ دقیقه دم کنید. این دم کرده مقوی اعصاب است و هضم غذا را سریع می کند. آب مقطر برگ آن را اعراب مقوی «باء» می دانند. پاک کننده ی مجاری سینه ، طحال، کلیه و مثانه است و درد آنها را تسکین می دهد.

ریشه رازیانه ملین و مسهل است. ریشه دارای کومارین است و چون این ماده رقیق کننده خون است بنابراین آنهایی که مبتلا به تصلب شرائین یا انسداد رگ ها هستند، می توانند از جوشانده آن استفاده کنند.

اگر شیره ریشه رازیانه را خانم‌ها به صورت بمالند از درآوردن ریش جلوگیری می کند. ریشه آن پیشاب آور و مدری خیلی قوی است. در درمان اختلالات کلیه از شربت ریشه رازیانه استفاده می شده است. دم کرده ۱ قاشق سوپ خوری پودر ریشه رازیانه در یک لیوان آب جوش به مدت ۱۵ دقیقه خاصیت مدر بودن را دارد. اوره و اسید اوریک را دفع می کند به علاوه اشتها آور است. ریشه در موارد کمی دفع ادرار، سنگ کلیه، نفريت و بیماری‌هایی نظیر آن مصرف شده و قاعده آور نیز می باشد. ضد عفونی کننده و ضد التهاب است که عمدتاً براندام های تنفسی و هضمی اعمال می شود و اثر ضد تشنجی بر ماهیچه شل دارد. به نظر می رسد شیردهی را تحریک می کند. البته مصرف زیادی آن انقباض تشنجی به همراه دارد. دم کرده ریشه یا در چای علفی و شربت به عنوان اکسپکتورانت برای درمان بیماری های بخشی تنفسی فوقانی و به عنوان مسکن و ضد عفونی کننده معده و روده همراه با نفخ و تشنج مصرف دارد.

ریشه ضد باکتری بوده و برای سیستم ایمنی بدن بسیار مفید است، برای کاهش کلسترول مفید بوده و از ابتلا به سرطان روده پیشگیری می‌کند. ریشه این گیاه نیز باعث برطرف شدن مشکلات کلیوی می‌شود. علاوه بر این دارای خواص گوارشی فراوانی نیز هست.

روغن تخم رازیانه گرم روده را از بین برده و حالت تهوع را بر طرف می‌کند. برای از بین بردن درد آرتروز روغن رازیانه را در محل درد بمالید. روغن تخم رازیانه گرم روده را از بین می‌برد. عصاره روغنی حاصل از دانه را برای ناراحتی های گوارشی تجویز می‌کنند. به عنوان خلط آور ملایم برای سرفه ها و ناراحتی های تنفسی هم مفید است.

آب رازیانه نیز که از فشردن تمام قسمت های گیاه به دست می آید و برای غرغره و شستشوی چشمی به کار رفته و معالجه روماتیسم ، ضد کرم،مدرو زیاد کننده شیر است. در چین از جوشانده تهیه شده از تمام گیاه به عنوان ضد قی و آشفنگی استفاده شده و برای معالجه فتق و برای ازدیاد بینایی چشم و افزایش شیر مفید می دانند. برای رفع سرفه و آسم چند گرم تخم را در یک فنجان آب جوش ریخته مدت ۱۵ دقیقه دم کرده و به آن عسل می افزایند و می خورند، خیلی مسکن و موثر است. جوشانده حاصل از کلیه قسمت های گیاه اگر به حالت گرم بر روی پستان زنان شیر ده قرار داده شود، از جمع شدن شیر و انسداد مجاری شیر جلوگیری کرده و رفع التهاب و ناراحتی می کند.

اسانس رازیانه به عنوان یک ضد نفخ عطری عمل می‌کند. به اطفال به صورت عرق رازیانه در درمان نفخ داده می‌شود همچنین اثر نیرو دهنده، مقوی معده، اشتها آور برای آن قائلند. مقدار مصرف اسانس رازیانه در بزرگسالان ۰/۳ تا ۰/۲ میلی لیتر می باشد. جوشانده رازیانه از خارش چشم جلوگیری کرده و در درمان سیاه سرفه نیز مؤثر است. اسانس رازیانه

مانند تمامی اسانس‌ها، موجب تحریک رحم باردار شده و می‌تواند ایجاد سقط نماید. صحت این اثر اثبات نشده است و در صورت مصرف دوزهای درمانی رازیانه یا اسانس رازیانه، احتمال وقوع آن منفی است. از ساقه رازیانه و همچنین از باقی مانده ی تفاله آن بعد از تقطیر به عنوان مکمل در جیره غذایی دام در جهت افزایش شیر استفاده می‌شود. میزان اسانس ساقه بین ۱۷-۴۲ درصد است.

استفاده از رازیانه برای مردها مضر است ؟

این گیاه دارای خواص بسیار مفیدی است و برای آقایان هم هیچ ضرری ندارد. فقط شاید به علت داشتن هورمون های گیاهی شبیه به هورمون های زنانه(فیتواستروژن ها) می گویند برای مردها ضرر دارد، چون هورمون های زنانه کشش جنسی (شهوت) را در مردان کاهش می دهند.

بررسی تاثیر عصاره بذر گیاه رازیانه بر شدت خونریزی و طول مدت قاعدگی

خونریزی قاعدگی انعکاسی از ریزش دوره‌های اندومتر ترشحی در اثر کاهش تولید استرادیول و پروژسترون می باشد. بعضی از داروها می توانند بر خون ریزی قاعدگی تاثیر بگذارند. در کتب سنتی رازیانه به عنوان داروی نیرودهنده و قاعده آور معرفی شده است. هدف از این پژوهش، تعیین تاثیر عصاره بذر گیاه رازیانه بر شدت خون ریزی و طول مدت قاعدگی و مقایسه آن با گروه شاهد در دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی تهران در سال ۱۳۸۴ بود. این پژوهش یک مطالعه کارآزمایی بالینی دوسوکور بود. تعداد ۹۰ نفر از افراد واجد شرایط وارد مطالعه شدند و به طور تصادفی (۴۶ نفر گروه آزمایش و ۴۴ نفر گروه شاهد) مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه بود.

طول مدت و شدت خونریزی قاعدگی بر اساس menstrual pictogram کمپل و مونگا در طی دو سیکل متوالی ارزیابی شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار spss10 با آزمون فریدمن، من ویتنی و آزمون آنالیز واریانس با اندازه گیری مکرر استفاده شد. آزمون های آماری اختلاف معنی داری را از نظر شدت خون ریزی و طول مدت قاعدگی بین دو گروه آزمایش و شاهد نشان ندادند. مطالعه حاضر نشان داد عصاره رازیانه سبب افزایش شدت خونریزی و طول مدت قاعدگی نمی شود.

بررسی اثرات رازیانه بر پدیده مهار منتشر شونده در بافت نئوکورتیکال مغز رت

پدیده مهار منتشر شونده عامل ایجاد اورا و به احتمال زیاد سایر علائم عصبی و درد در میگرن می باشد. هدف از این مطالعه تعیین تأثیر رازیانه رومی بر روی خصوصیات پدیده مهار منتشر شونده در مغز رت است. برای انجام این مطالعه تجربی، CSD در برش های قشر حسی - پیکری مغز رت به دو روش القای گردید. در روش اول پس از تزریق کلرید پتاسیم، برش ها به مدت ۶۰ دقیقه با غلظت های مختلف اسانس روغنی رازیانه رومی شستشو شدند. در روش دوم CSD با شستشوی در مایع مغزی - نخاعی صناعی حاوی غلظت کم نرمال سالیین (NaCl) ایجاد شده، سپس برش ها در معرض اسانس روغنی رازیانه رومی با غلظت $50 \mu\text{mol/L}$ قرار گرفتند. برش های قشری گروه شاهد در هر دو روش پس از القای CSD تنها با CSF حاوی غلظت کم الکل شستشو داده شدند. خصوصیات CSD شامل دفعات بروز، دامنه، مدت و سرعت انتشار توسط ثبت پتانسیل خارج سلولی مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

در مدل القای CSD با KCl، شستشو با رازیانه رومی در غلظت‌های بالاتر و به شکل وابسته به دوز توانست دامنه $(P > 0/001)$ و مدت را به صورت معنی‌داری کاهش دهد، اما کاهش سرعت سیر CSD از نظر آماری معنی‌دار نبود در مدل القای CSD با ACSF دارای غلظت کم NaCl، نیز افزودن رازیانه رومی به محلول شستشو باعث کاهش معنی‌دار دامنه و دفعات بروز گردید. در عین حال مدت CSD در این مدل تغییر چشم‌گیری نداشت $(P < 0/05)$. این مطالعه نشان داد که از نظر تئوری رازیانه رومی می‌تواند ایجاد و گسترش پدیده CSD به عنوان عامل زمینه‌ای بروز میگرن را کنترل نماید.

بررسی اثر ضدباکتری عصاره اتانولی دانه گیاه رازیانه

بررسی بر روی اثر ضد میکروبی عصاره های گیاهی و ترکیبات طبیعی نشان داده است که گیاهان منابع بالقوه‌های از عوامل ضد عفونت می باشند که این امر معرفی ترکیبات جدیدی را به دنبال داشته است. با توجه به اثرات ضد میکروبی گزارش شده متفاوت و گاه متناقض از گیاه رازیانه، اثر ضد باکتری عصاره اتانولی دانه آن بررسی گردید. پس از تهیه دانه گیاه، عصاره گیری به روش خیساندن توسط حلال اتانول ۸۰ درصد انجام شد، سپس عصاره، تغلیظ و خشک گردید. بررسی اثرات ضد میکروبی عصاره های حاصل با روش دیسک کاغذی و روش رقت های متوالی در لوله (Serial dilution) بر روی میکروارگانیزم های استافیلوکوک ارئوس، باسیلوس سوبتیلیس، اشریشیاکلی و سالمونلا تیفی و مقایسه با جنتامایسین و آمیکاسین انجام پذیرفت و MIC (حداقل غلظت مهاری) تعیین گردید. عصاره هیدرو الکلی دانه رازیانه در بررسی به روش انتشار و دیسک کاغذی، تاثیر اندکی بر مهار رشد باسیلوس سوبتیلیس نشان داد و بیشترین اثر مهار

رشد بر روی اشربیشیاکلی مشاهده گردید. این نتایج به گونه مشابهی در داده های آزمون رقت های متوالی در لوله مشاهده گردید. کمترین MIC در مورد اشربیشیاکلی با میزان ۳/۲ میلی گرم بر میلیلیتر و بیشترین MIC در باکتری باسیلوس سوبتیلیس با میزان ۱۲/۸ میلی گرم بر میلی لیتر مشاهده شد. نتایج حاصل بیانگر اثر ضد باکتری عصاره هیدروالکلی دانه رازیانه بر روی برخی از میکروارگانیسم ها می باشد. این نتایج حکایت از تاثیر منطقه رویش گیاه و به ویژه نوع عصاره مورد استفاده دارد.

تاثیر عصاره گیاه رازیانه بر میزان هورمون های هیپوفیزی LH, FSH, PRL و استروژن و پروژسترون در موش های ماده بالغ

حیوانات مورد استفاده ۵۰ سرموش صحرایی ماده از نژاد وستار با وزن تقریبی 10 ± 260 گرم بود برای این منظور موش ها به صورت تصادفی به ۵ گروه ده تایی تقسیم شدند، گروه کنترل، گروه شاهد، (دریافت کننده آب مقطر) و گروه های تجربی که عصاره الکلی رازیانه را در مقادیر ۱۲۰ و ۶۰ و ۳۰ میلی گرم در کیلو گرم دریافت کردند. از تمام گروه ها در پایان روز دهم خون گیری به عمل آمد و از نمونه های خونی جمع آوری شده برای اندازه گیری هورمون های LH, FSH, پرولاکتین و پروژسترون به روش رادیوایمونواسی (RIA) استفاده شد. نتایج حاصله براساس برنامه آماری SPSS و تست Tukey مورد بررسی قرار گرفت.

سطح سرمی پرولاکتین و استروژن در گروه دریافت کننده ۳۰ mg/kg عصاره افزایش معنی داری را نسبت به گروه کنترل و شاهد نشان داد. همچنین سطح سرمی پروژسترون در گروه دریافت کننده ۳۰ mg/kg عصاره گیاهی نسبت به گروه

کنترل و شاهد کاهش معنی داری نشان داد. هیچ گونه اختلاف معنی داری در غلظت هورمون های LH و FSH بین گروه های تجربی و کنترل و شاهد مشاهده نشد.

نتایج نشان می دهد که احتمالاً تغییرات حاصل به خاطر وجود خاصیت فیتواستروژنی عصاره وهمچنین اثر آنتول به عنوان ماده ضد دوپامینی است که مستقیماً بر میزان هورمون های پرولاکتین، استروژن و پروژسترون تاثیر دارد. با توجه به اثر مهاری استروژن بر ترشح پروژسترون میزان پروژسترون نیز کاهش نشان می دهد. فیتواستروژن ها می توانند فعالیت آروماتازی را مهار کنند، پس عمل آنتی استروژنیکی فیتواستروژن ها باعث می شود در مقادیر بالا فیتواستروژن ها اثر مهاری بر تولید استروژن داشته باشد.

بررسی اثرات ضد کاندیدایی و ایمونومدولاتوری اسنس رازیانه :

در کتب طب سنتی از تخم رازیانه به عنوان ضد میکرب و ضدانگل نام برده شده است. با توجه به ویژگی هایی رازیانه، اثرات ضد کاندیدایی عصاره های آبی، الکلی، استونی و اسانس دانه رازیانه روی مخمر کاندیدا آلبیکنس و همچنین با توجه به نقش ماکروفاژها در ایمنی ذاتی، اثرات عصاره های آبی، اتانلی و استونی دانه رازیانه بر روی ماکروفاژهای صفاقی موش مورد مطالعه قرار گرفت.

برای بررسی اثرات ضد کاندیدایی اسانس و عصاره های دانه رازیانه از روش دیسک گذاری و آزمایش رقیق سازی در برات استفاده شد. برای سنجش اثرات ایمونومدولاتوری عصاره های دانه رازیانه از آزمایش های MTT، NO و برای بررسی کشندگی مخمر کاندیدا آلبیکنس توسط ماکروفاژ صفاقی موش از آزمایش های NBT و کشندگی استفاده شد.

نتایج نشان داد که فعالیت ضد کاندیدایی اسانس دانه رازیانه قوی بوده و اثرات ضدکاندیدایی آن (MIC و MFC) به ترتیب ۳۰۰ و ۳۰۸ میکروگرم در میلی لیتر است. از طرفی تولید نیتریک اکساید در ماکروفاژهای صفاقی که با عصاره استونی رازیانه در غلظت 10 mg/ml تیمار شده بودند، افزایش معناداری نشان داد (P > ۰/۰۲). همچنین تولید ROS (Species Reactive Oxygen) در محیط دارای عصاره استونی رازیانه افزایش معناداری نسبت به گروه کنترل نشان داد (P > ۰/۰۱). بررسی کشندگی نیز نشان داد که ماکروفاژهای تیمار شده با غلظت‌های 10 mg/ml و 20 mg/ml افزایش فعالیت ضدکاندیدایی بیشتری نسبت به گروه کنترل داشتند.

نتایج نشان می‌دهد که اسانس رازیانه دارای اثرات ضدکاندیدایی قوی است. از طرفی با توجه به اثرات ایمونومدولاتوری عصاره استونی رازیانه بر تحریک ماکروفاژهای صفاقی موش و تولید نیتریک اکساید و ROS و کشندگی کاندیدا آلبیکنس، لازم است تا مطالعات بیشتری بر روی مدل‌های حیوانی و انسانی جهت روشن شدن ترکیبات موثر آن بر بیماری کاندیدیازیس صورت پذیرد.

بررسی اثر عصاره‌های رازیانه، آویشن، نعناع فلفلی و شوید بر عملکرد، پارامترهای کیفی و شیمیایی تخم مرغ

به منظور بررسی تاثیر عصاره‌های گیاهی رازیانه- آویشن، نعناع فلفلی و شوید بر عملکرد تولیدی مرغ‌های تخم‌گذار، پارامترهای کیفی تخم مرغ، کلسترول سرم خون و زرده تخم مرغ و ترکیب تعدادی از اسیدهای چرب زرده تخم مرغ‌های تخم‌گذار تجاری، جیره‌هایی یکسان از نظر انرژی و پروتئین بر اساس NRC 1994 متفاوت از نظر عصاره‌های گیاهی در آزمایشی با طرح کاملاً تصادفی با ۵ تیمار و ۵ تکرار و ۸ قطعه تخم مرغ‌گذار در هر تکرار از نژاد لگهورن

سفید آمیخته ی تجاری به مدت ۱۲ هفته تغذیه شدند. میانگین های صفات مورد بررسی با استفاده از آزمون توکی کرامر مقایسه شدند. عصاره های گیاهی استفاده شده در این تحقیق عبارت بودند از عصاره ی الکلی گیاهان رازیانه – آویشن – نعناع فلفلی و شوید که به مقدار ۴۰ میلی لیتر در کیلوگرم خوراک اسپری می شدند. نتایج این تحقیق نشان داد که درصد تولید تخم مرغ، خوراک مصرفی روزانه، ضریب تبدیل غذایی گرم تخم مرغ تولیدی هر مرغ در هفته ضخامت پوسته و مقدار اسید اولئیک زرده تخم مرغ در بین تیمارها تفاوت معنی داری نداشتند. اما شاخص رنگ زرده، شاخص زرده، ارتفاع سفیده و واحدها و تخم مرغ، کلسترول تام سرم خون، کلسترول زرده تخم مرغ و اسید های چرب پالمیتیک، استئاریک، لینولئیک و لینولنیک زرده تخم مرغ تفاوت معنی داری را در بین تیمارها داشتند. رنگی ترین زرده مربوط به تیمار حاوی عصاره ی نعناع فلفلی بود. تیمار های آزمایشی ارتفاع سفیده را بهبود بخشیدند. بیشترین مقدار آن مربوط به تیمار حاوی عصاره آویشن و کمترین مقدر آن نیز مربوط به تیمار شاهد بود. کلیه ی تیمارها در واحد هاو تخم مرغ اختلافی را با تیمار شاهد داشتند. بیشترین واحد ها، مربوط به تیمار حاوی عصاره ی آویشن بود و کمترین مقدار آن در تیمار شاهد مشاهده گردید. کمترین مقدار کلسترول سرم خون مربوط به تیمار های حاوی عصاره آویشن و شوید مشاهده گردید. تیمار حاوی عصاره شوید توانست کلسترول کل زرده تخم مرغ را به طور معنی داری کاهش دهد. مقدار اسید اولئیک زرده تخم مرغ تحت تاثیر تیمار های آزمایشی قرار نگرفت. تیمارهای حاوی عصاره های رازیانه، آویشن و شوید توانستند مقدار اسید چرب پالمیتیک استئاریک زرده تخم مرغ را در مقایسه با تیمار شاهد و تیمار حاوی عصاره نعناع فلفلی به طور معنی داری کاهش دهند. تیمارهای حاوی عصاره های رازیانه، آویشن و شوید نیز توانستند اسید چرب لینولئیک زرده را در مقایسه با تیمار شاهد و تیمار حاوی عصاره نعناع فلفلی به طور معنی داری افزایش دهند. بیشترین

مقدار اسید چرب لینولنیک زرده تخم مرغ در تیمار حاوی عصاره شوید و کمترین مقدار آن نیز در تیمار شاهد مشاهده گردید. نتایج این تحقیق نشان داد که عصاره های گیاهی فوق الذکر توانستند فاکتورهای کیفی تخم مرغ را بهبود بخشند. کلسترول تام خون و زرده و اسید های چرب زرده تخم مرغ تحت تاثیر تیمارهای آزمایشی قرار گرفتند.

بررسی اثر عصاره آبی میوه گیاه رازیانه بر تعدیل درد نوروزنیک و درد التهابی در موش سوری در مدل ارزیابی درد فرمالین

نتایج تعدادی از مطالعات قبلی نشان داد که عصاره آبی میوه گیاه رازیانه دارای اثرات متعددی است. هدف این پژوهش بررسی اثر میوه رازیانه بر درد حاد و مزمن (در مدل آزمون فرمالین) در موش سوری می باشد. در این مطالعه، موش های نر سوری نژاد آلبینو (۴۲ سر در گروههای ۷ تایی) با وزن ۲۵ تا ۳۰ گرم مورد استفاده قرار گرفتند. رازیانه (با دوزهای ۱۰۰-۲۰۰-۵۰۰ و ۱۰۰۰ میلی گرم به ازاء هر کیلوگرم وزن) با هم حجم آن سالیین به صورت داخل صفاقی ۳۰ دقیقه قبل از آزمون فرمالین به همه موش ها تزریق شد. ملاک های ارزیابی درد در آزمون فرمالین شامل مدت زمان لیسیدن اندام و بالا نگهداشتن آنها در طی مراحل حاد (۵ دقیقه اول) و مزمن (۱۵ تا ۴۰ دقیقه) بعد از تزریق فرمالین (۲۵ میکرولیتر از محلول ۵٪) در کف پای حیوان بود. نتایج نشان داد که عصاره آبی میوه گیاه رازیانه در همه دوزها به طور معنی داری زمان پاسخ دهی حیوانات به محرک های دراز را در درد حاد و مزمن در مدل آزمون فرمالین کاهش می دهد.

یافته‌های فوق نشان می‌دهد که عصاره آبی میوه گیاه رازیانه سبب کاهش درد حاد و مزمن (افزایش بی‌دردی) به دنبال تزریق فرمالین می‌شود. برای پی بردن به مکانیسم‌های ضددردی عامل فوق لازم است مطالعات بیشتری انجام شود.

مطالعه اثر تزریق داخل صفاقی عصاره آبی دانه رازیانه بر اسپرما توژنز و تغییرات هیستولوژیکی بافت بیضه در موش صحرایی نر نژاد ویستار

در سال‌های اخیر روش‌های مختلفی جهت جلوگیری از بارداری و نهایتاً ازدیاد جمعیت به کار گرفته شده است. با توجه به اینکه استفاده از داروهای شیمیایی علاوه بر تاثیرات درمانی، اثرات ناخواسته و عوارض جانبی مربوط به خود را به همراه دارد لذا بهره‌گیری از گیاهان دارویی به درمان تعدادی از بیماری‌ها کمک می‌کند. در طب سنتی مصرف رازیانه به عنوان کاهش‌دهنده قدرت جنسی در مردان معرفی شده است. نتایج حاصل از آزمایشات مختلف در این مطالعه بیانگر تاثیر عصاره آبی دانه رازیانه بر فرایند اسپرما توژنز و تغییرات هیستولوژیکی بافت بیضه در موش صحرایی می‌باشد. در این پژوهش از رت نر بالغ نژاد ویستار با وزن تقریبی 200 ± 220 گرم استفاده گردیده است. حیوانات به چهار گروه تجربی و یک گروه کنترل تقسیم شدند. گروه‌های تجربی دوزهای 280 mg/kg - 70 و 35 از عصاره آبی دانه گیاه رازیانه را به صورت تزریق داخل صفاقی به مدت 15 روز دریافت کردند و در همین مدت گروه کنترل سرم فیزیولوژیک را به صورت داخل صفاقی (IP) دریافت کردند. در پایان روز 15 به منظور بررسی‌های مورفومتریک بافت بیضه، آنها را از بدن خارج نموده، طول و عرض آن را جهت محاسبه حجم بیضه با کولیس اندازه‌گیری کرده سپس وزن بیضه، وزن اپیدیدیم و

همچنین وزن کانال وازودفران توسط ترازوی دیجیتالی اندازه گیری شدند. آن گاه بیضه ها جهت مطالعه بافتی به فیکساتور بوئن جهت بررسی مراحل بافتی منتقل گردید. نتایج نشان داد عصاره آبی دانه رازیانه با دوزهای مصرفی تاثیری بر وزن و حجم بیضه ها، وزن اپیدیدیم و کانال دفران نداشت. اما کاهش معنی داری در میزان تعداد اسپرماتید در گروه های تجربی که عصاره را با دوزهای ۲۸۰ و ۱۴۰ mg/kg دریافت کرده بودند مشاهده شده است. کاهش قابل توجه در میزان اسپرم ها، نشانگر تاثیر دانه گیاه رازیانه در کاهش فعالیت های تولید مثلی جنس نر است. شایان ذکر است به منظور تعیین دوزی که در آن ایجاد اسپرم به طور کامل متوقف شود و بررسی عوارض جانبی آن، تحقیقات بیشتر ضرورت دارد.

بررسی اثرات ضد اضطرابی گیاه رازیانه و نقش احتمالی سیستم گابا آرژیک و گیرنده های استروژن در این اثرات در موش های صحرایی ماده

رازیانه به دلیل داشتن فیتواستروژن کاربرد درمانی وسیعی در رفع اختلالات ناشی از کمبود استروژن دارد. استروژن ها نیز از هورمون های موثر در پدیده اضطراب می باشند که به نظر می رسد از طریق سیستم های نوروشیمیایی عمل نمایند. در این مطالعه اثر اسانس رازیانه در فعال کردن و غیر-فعال کردن گیرنده های استروژن و گابا (گابا-آ) بر میزان اضطراب مورد بررسی قرار گرفته است .

بدین منظور از موش صحرایی بالغ ماده نژاد ویستار با وزن تقریبی 20 ± 180 که در ۸ گروه: دریافت کننده سالین، اسانس رازیانه (۷۵۰-۵۰۰-۲۰۰) میلی گرم در کیلو گرم، تاموکسیفن ۱۵ میلی گرم در کیلو گرم + رازیانه (۵۰۰ میلی گرم در کیلو گرم)، پیکروتوکسین ۱ میلی گرم در کیلوگرم + رازیانه (۵۰۰ میلی گرم در کیلو گرم) و گروه های کنترل آنها

تقسیم شدند، استفاده شد. از ماز به علاوه مرتفع جهت ارزیابی اضطراب با تعیین میزان مدت حضور در بازوی باز استفاده شد. کلیه داروها به صورت تزریق داخل صفاقی تجویز شد.

نتایج نشان داد که رازیانه فقط در دوز ۵۰۰ میلی گرم در کیلو با افزایش مدت حضور در بازوی باز اثر ضد اضطرابی قابل ملاحظه ای را ایجاد نمود. پیکروتوکسین (آنتاگونیست گیرنده گابا آ) به طور قابل ملاحظه ای مانع از اثر ضد اضطرابی رازیانه شد. تاموکسیفن (آنتاگونیست گیرنده های استروژن) مانع از اثر ضد اضطرابی رازیانه (۵۰۰ میلی گرم در کیلو گرم) شد. نتایج نشان داد که رازیانه توانسته اضطراب را در رات ها کاهش دهد و پیکروتوکسین، مهار کننده غیر رقابتی گیرنده گابا آ و تاموکسیفن، آگونیست / آنتاگونیست گیرنده های استروژن، این اثر ضد اضطرابی را تقلیل داده است، لذا رازیانه احتمالاً به عنوان یک داروی گیاهی دارای اثرات ضد اضطرابی است که اثراتش به واسطه تاثیر بر سیستم گابارژیک و گیرنده های استروژن می باشد.

بررسی مقایسه ای اثرات عصاره گیاه رازیانه (فیتواستروژن) به عنوان یک داروی پیشگیری کننده از استئوپروز و استرادیول والرات (استروژن سنتتیک) بر روی ساختار بافتی سرویکس و واژن بعد از برداشت تخمدان موش صحرایی استئوزروز یکی از بیماری های متابولیکی شایع است. این بیماری با کاهش دانسیته استخوانی و تغییرات ساختار بافتی استخوان مشخص می شود که می تواند به پوکی استخوان و شکستگی منجر شود. شایع ترین شکل استئوپروز ناشی از یائسگی در زنان می باشد. هورمون درمانی با استروژن یا همراه به پروژسترون، کلسیتونین، رالوکسیفن و ... درمان های رایج استئوپروز محسوب می شوند. به دلیل عوارض جانبی این داروها از جمله افزایش خطر عوارض قلبی و سرطان

پستان، تلاش برای یافتن داروهای با عوارض کمتر همچنان مورد تحقیق می باشد. فیتو استروژن از جمله فراورده های گیاهی است که به ویژه در درمان جایگزین استروژن مورد توجه است. اسانس دانه راز یانه در اختلالات دستگاه تنفسی، سوء هاضمه، افزایش شیر مادران، درمان دیسمنوره و ... موثر بوده است. در این مطالعه به عنوان یک ماده پیشگیری کننده از استئوپروز و همچنین بررسی اثرات آن بر سرویکس و واژن مورد بررسی و آزمایش قرار گرفته است. این مطالعه بر روی ۱۸ موش صحرایی ماده با وزن حدود ۲۰۰ گرم در مدت یک ماه به شرح زیر است:

۱- گروه شاهد: در این گروه موش ها در شرایط یکسان تغذیه ای و محیطی با سایر گروهها نگهداری می شوند. -۲- گروه درمانی: ۱ موش های صحرایی که تحت بی هوشی اوار یکتومی شده و سپس به مدت ۳۰ روز استرادیول با دوز ۵ میلی گرم برای هر کیلو گرم وزن بدن به صورت زیر جلدی دریافت کردند.

۳- گروه درمانی: ۲ موش های صحرایی که تحت بی هوشی اوار یکتومی شده و مدت ۳۰ روز اسانس رازیانه را با دوز ۷۰۰ میلی گرم برای هر کیلوگرم وزن بدن به صورت داخل صفاقی دریافت می کردند. در پایان آزمایش موش ها به وسیله اتر راحت کشی شده واز بافت سرویکس و واژن نمونه گیری و پس از طی مراحل مختلف پاساز بافتی انجام شد، نتایج مطالعات میکروسکوپی نشان داد که ساختار بافتی سرویکس و واژن موش صحرایی اوار یکتومی شده تحت تاثیر استرادیول در مقایسه با عصاره رازیانه دارای اختلافات قابل توجهی است. ضخامت بافت پوششی استوانه ای مخاط سرویکس تحت تاثیر استرادیول افزایش یافته و سلول هایی با ترشح موکوسی بزرگ در آن مشاهده گردید. سیتوپلاسم این سلول ها به دلیل حل شدن محتویات موکوسی، کف آلود و روشن می باشند. تراکم رشته های کلاژن در بافت همبندی پارین و زیر مخاط کاهش و حاوی غدد سرویکس بزرگ و حجیمی بودند و پرخونی قابل توجهی در آن مشاهده گردید. در گروه در

یافت کننده رازیانه ضخامت بافت پوششی کمتر و سلول های موکوسی به تعداد خیلی کمتری در آن وجود داشت. پارین و زیر مخاط حاوی رشته های کلاژنی بسیار متراکم می باشد، اندازه و حجم غدد سرویکس کاهش یافته است .

بررسی تاثیر اسانس گیاهان دارویی رازیانه، کلپوره و مرزه روی فعالیت تولید مثلی سوسک چهار نقطه ای حبوبات

طی چند دهه اخیر تحقیقات وسیعی روی ترکیبات گیاهی متعدد به منظور دستیابی به جایگزین های بی خطر یا کم خطر و موثرتر از حشره کش های شیمیایی برای کنترل آفات انباری صورت پذیرفته است. در این تحقیق اثر اسانس سه گیاه دارویی رازیانه، کلپوره و مرزه روی میزان تخم گذاری و ظهور نسل اول سوسک چهار نقطه ای حبوبات در شرایط دمایی ۲۸ درجه با ۲+ و ۲- و رطوبت نسبی 5 ± 60 درصد در تاریکی مورد بررسی قرار گرفت. اسانس ها با استفاده از دستگاه کلونجر به روش تقطیر با آب تهیه گردید. از هر اسانس غلظت های ۰، ۹/۰۹ - ۲۷/۲۷ - ۳۶/۳۶ - ۴۵/۴۵ میکرولیتر بر لیتر هوا در ۵ تکرار مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که میزان تخم ریزی و ظهور حشرات کامل نسل اول سوسک چهار نقطه ای حبوبات با افزایش غلظت اسانس ها، کاهش یافت. میزان بازدارندگی، تخم ریزی و باز دارندگی ظهور حشرات کامل نسل اول در اثر اسانس رازیانه به طور معنی داری بیشتر از اسانس های کلپوره و مرزه بود. در بالاترین غلظت مورد آزمایش در اثر اسانس های رازیانه، کلپوره و مرزه میزان بازدارندگی تخم ریزی به ترتیب ۷۰/۸۹، ۶۳/۶۹ و ۵۶/۸۵ درصد و میزان بازدارندگی ظهور حشرات کامل نسل به ترتیب ۷۶/۱۶ - ۶۸/۸۷ و ۵۵/۶۳ درصد به دست آمد. کاهش شدید تخم ریزی و ظهور حشرات کامل در نمونه های تیمار شده با اسانس ها نشان دهنده تاثیر بالای اسانس ها روی مرگ و میر جنین می باشد.

اثر روغن بذر رازیانه در کولیک شیرخواران

هیدروکلراید تنها درمان دارویی برای قولنج نوزادان است که همواره موثر بوده است، اما متاسفانه، ۵ درصد از نوزادان تحت درمان با این دارو، دچار عوارض جانبی جدی از جمله مرگ می شوند. روغن تخم رازیانه به منظور کاهش اسپاسم های روده و افزایش تحرک روده کوچک اثرات موثری را نشان داده شده است.

در مطالعات بالینی، برای تعیین اثر روغن بذر رازیانه در کولیک نوزادی، ۱۲۵ نوزاد در سنین ۲ تا ۱۲ هفته با روغن بذر رازیانه و با داروی شاهد مقایسه شدند، با توجه به معیارهای وسل ۶۵٪ از نوزادان در گروه درمانی با روغن رازیانه، به طور قابل توجهی بهتر از ۲۳٪ از نوزادان در گروه شاهد بوده و بهبود قابل توجهی از خود نشان دادند.

بررسی اثر ژل رازیانه در پیش گیری از رشد موهای زائد (هیرسوتیسم ایدیو پاتیک)

این تحقیق به روش کار آزمایشی بالینی تصادفی دوسوکور بر روی خانم های مبتلا به هیرسوتیسم مراجعه کننده به درمانگاه غدد مرکز آموزشی درمانی بیمارستان امام خمینی (ره) ساری انجام خواهد شد. در این مطالعه هیوسوتیسم ایدیوپاتیک به مواردی اطلاق می شود که فرد الگوی قاعدگی منظم و سطح سرمی آندروژن های طبیعی دارد. خانم های با سن ۳۵ - ۱۵ سال، هیرسوتیسم خفیف و متوسط، عدم دریافت درمان های موثر بر هیرسوتیسم طی ۶ ماه اخیر و رضایت شرکت در طرح از ملاک های انتخاب افراد بوده است و خانم هایی که افزایش سطح آندروژن ها را داشته و دچار بی نظمی در قاعدگی، درجه شدید هیرسوتیسم، مصرف داروهای موثر بر هیرسوتیسم طی ۶ ماه اخیر و بارداری و شیردهی داشته اند

از آزمایش کنار گذاشته شدند. ۴۴ خانم به صورت راندوم وارد دو گروه شاهد و مورد می شدند به گروه شاهد ژل دارونما و به گروه مورد ژل رازیانه ۳ در صد تجویز می شود. قبل از شروع طرح قطر موهای زائد، اندازه گیری گردید. هر ماه تمام بیماران از نظر سرعت رشد موهای زائد و دفعات نیاز به ازاله مو و عوارض جانبی زل ها مورد بررسی قرار گرفتند. در پایان ماه سوم و ششم علاوه بر موارد مذکور قطر موی زائد اندازه گیری شده با زمان قبل از درمان مقایسه شد. نتایج آزمایشات نشان داد که رازیانه در پیشگیری از رشد موهای زائد موثر است.

بررسی تاثیر عصاره رازیانه بر دیسمنوره اولیه

دیسمنوره (قاعدگی دردناک) اولیه در بیش از ۹۰٪ از بالغین در سنین باروری دیده می شود. دیسمنوره اولیه به عنوان یکی از علل شایع غیبت از مدرسه و محل کار زنان و از بین رفتن ۶۰۰ میلیون ساعت کاری و ۲ میلیارد دلار خسارت سالیانه در امریکا گزارش شده است. با توجه به عوارض شناخته شده داروهای شیمیایی مورد استفاده در درمان دیسمنوره اولیه و سابقه مصرف رازیانه در طب سنتی به عنوان یک گیاه دارویی نیرو دهنده، آرام بخش و ضد اسپاسم، این پژوهش به منظور تعیین تاثیر عصاره رازیانه بر شدت درد و علائم سیستیک همراه با دیسمنوره اولیه در دانشجویان دختر دانشگاه شهید بهشتی تهران در سال ۱۳۸۴ انجام گرفت.

این پژوهش مطالعه ای از نوع کارآزمایی بالینی و دوسوکور بود که تعداد ۹۰ نفر با تشخیص دیسمنوره اولیه به طور تصادفی (۴۶ نفر گروه مورد و ۴۴ نفر گروه شاهد) را مورد مطالعه قرار داد. با شروع درد قاعدگی، برای گروه مورد، روزانه ۵ عدد کپسول رازیانه که هر یک حاوی ۴۶ میلی گرم عصاره رازیانه و برای گروه شاهد روزانه ۵ عدد کپسول دارونما (در

بسته بندی مشابه با کپسول رازبانه) در طی سه روز اول قاعدگی تجویز شد تا هر زمان که افراد مورد پژوهش نیاز به مصرف دارو داشتند آن را مصرف نمایند. شدت درد و علائم سیستمیک با استفاده از سیستم معیار چند بعدی گفتاری قبل از مطالعه و در طی دو سیکل متوالی پیگیری و مقایسه شد. سپس نتایج با استفاده از آزمون های اندازه های تکراری ناپارامتری یعنی فریدمن و همچنین آزمون زوجی من ویتنی تجزیه و تحلیل شد.

بر اساس یافته های بین دو گروه مورد و شاهد از نظر شدت درد اختلاف آماری معنی داری مشاهده شد، همچنین مجموع نمرات شدت کل علائم سیستمیک همراه با دیسمنوره نسبت به قبل از درمان کاهش پیدا کرد اما این کاهش از لحاظ آماری بین دو گروه مورد و شاهد معنی دار نبود به جز در مورد متغیر شدت بی حالی که اختلاف آماری بین دو گروه مورد و شاهد در آستانه معنی داری بود.

با توجه به نتایج بررسی حاضر به نظر می رسد عصاره رازبانه می تواند باعث کاهش شدت دیسمنوره شود.

آثار فارماکولوژیک

میوه های رازبانه دارای نوعی اثر استروژنیک بوده و سبب افزایش وزن و چاقی می شود. میوه و اسانس رازبانه به دلیل دارا بودن آنه تول موجب کاهش یا توقف اسپاسم های دستگاه گوارش و تشدید ترشح شیرابه های گوارشی و در نتیجه بالا رفتن کیفیت هضم می گردد. مجموعه این اعمال سبب رفع سوءهاضمه شده و به تبع آن برخی از بی خوابی ها که در اثر اختلالات فیزیکی دستگاه گوارش حادث شده اند، درمان می یابند. بررسی های دقیق تر نشان داده اند که اثر آنتی اسپاسمودیک اسانس رازبانه از طریق مهار انقباضات ناشی از استیل کولین و هیستامین صورت می گیرد. عصاره

آبی به دست مده از برگ های رازیانه قادر است فشار خون سرخرگی را بدون آن که بر تعداد ضربانات قلب یا تنفس تاثیر داشته باشد، به طرز چشم گیری کاهش دهد.

اثر ملین داروهای محتوی آنتراکینیون برای سال های زیادی است که به خوبی شناخته شده است. به نظر می رسد که گلیکوزیدهای آنتراکینیون در دستگاه گوارش جذب شده و آگلیکون آزاده شده در حین متابولیسم و ترشح به روده بزرگ منجر به تحریک و افزایش حرکات پرستالتیک روده می شود. سنوزیدهای A و B و متابولیت های طبیعی آنها سیندین A و B به خصوص روی روده بزرگ اثر کرده و تخلیه روده را تسهیل می سازد.

فرآورده های دارویی رازیانه

برخی از فراورده های حاوی رازیانه در ایران عبارتند از: قطره آنتی میگرن، قطره آوی پکت، قطره توسیون، شربت تیمیان، پودر جنرال تونیک، قرص جویدنی مکیدنی رازین، گرانول رگلیس معطر، قرص سنامین ۷/۵، قطره سنکل، قطره و کپسول شیر افزا، قطره فنلین، پودر کارمین، محلول خوراکی کاروای میکسچر، پودر کار میناتیف، محلول خوراکی گریپ واتر، قرص جویدنی، مکیدنی مفتازین، لوسیون تقویت مو سنیره و برخی از بخورها.

موارد مصرف برخی داروها

جنرال تونیک: مجموعه ای از میوه و ریشه چند گیاه دارویی است که جهت

تقویت عمومی بدن، افزایش اشتها و ترمیم قوا در دوران نقاهت بیماری ها استفاده می شود. همچنین به عنوان مکمل غذایی کودکان، سالمندان و زنان باردار و شیرده کاربرد دارد. در تهیه این دارو از عصاره رازیانه استفاده می شود.

قرص روکشدار ژارسنامین ۷/۵: در درمان یبوست های غیر انسدادی و یبوست های مزمن به عنوان ملین و با مقادیر معین به عنوان مسهل تجویز می گردد.

قرص شیکوریدین: این قرص یک مقوی اشتها آور، افزایش دهنده ترشح صفرا و دفع آن، نیرو بخش، ترمیم کننده کمبودهای تغذیه ای و تامین کننده املاح معدنی لازم می باشد، این مواد، سوخت و ساز مواد قندی را در بدن تقویت و اشتها را افزایش می دهد.

قرص مکیدنی رازین: جهت درمان التهابات گلو در سرماخوردگی و سرفه مورد استفاده قرار می گیرد که در فرمول آن رازیانه نقش به سزایی دارد. روغن و اسانس رازیانه همراه با قطره آویشن، اکالیپتوس و روغن رازیانه در ۲۵ میلی لیتر روغن آفتاب گردان یا روغن بادام برای رفع شکایت سینه مفید است. قطره و کپسول شیر افزا: جهت افزایش ترشح شیر در مادران شیرده استفاده می شود که عصاره رازیانه در آن به مقدار ۱۵ میلی لیتر استفاده شده است.

مقدار مصرف

بزرگسالان: به عنوان ملین ۱-۲ قرص و به عنوان مسهل شب ها ۴-۲ قرص

کودکان ۸-۱۲ ساله: نصف مقادیر فوق

کودکان کمتر از ۶ سال: مصرف شربت سنا توصیه می گردد.

توجه: مصرف در زنان حامله و شیرده توصیه نمی شود.

طرز استفاده

دم کرده رازیانه

مقدار یک قاشق چای خوری رازیانه را کوبیده و در یک لیوان آب جوش بریزید و آن را به مدت ۱۰ دقیقه دم کنید.

دم کرده برگ رازیانه

۳۰ گرم برگ رازیانه را در یک لیتر آب جوش ریخته و به مدت ده دقیقه دم کنید. این دم کرده مقوی اعصاب بوده و هضم غذا را سریع می کند.

دم نوش رازیانه

مقدار یک قاشق چای خوری رازیانه را کوبیده و در یک لیوان آب جوش بریزید و آن را به مدت ۱۰ دقیقه دم کنید. این دم کرده اعصاب را تقویت و هضم غذا را سریع تر می کند

استفاده های آرایشی و بهداشتی

جوشانده دانه ها به عنوان یک حمام بخار برای پوست صورت و رفع کبودی به کار می رود. عصاره آن به عنوان دهان شویه، محصولات مراقبت از پوست مانند کرم های ضد چروک و پوست های پیر به منظور جوان سازی آن و خمیر دندان مورد استفاده قرار می گیرد. از دم کرده این گیاه برای رفع چربی زیاد پوست استفاده می کنند و چنانچه موهای سر با این دم کرده شست و شو شود چربی زیاد پوست سر مرتفع شده و موها درخشندگی خاصی پیدا می کنند. مصرف رازیانه برای سلامت پوست و رفع چین و چروک پوست صورت مفید بوده و موجب شادابی و طراوت بخشیدن به چهره های خسته و گرفته می شود.

روغن ماساژ برای درمان سلولیت و لاغری موضعی

در یک بطری تیره، ۸ قطره رازیانه، ۸ قطره از درخت عرعر، ۱۰ قطره از گریپ فروت، ۵ قطره از روغن بادام شیرین و ۵ قطره از روغن جوجوبا ریخته و مخلوط کرده و به کار می برند. مطالعات صورت گرفته نشان می دهد که عصاره رازیانه رافع موهای زائد در زنان با هیچ گونه عوارض منفی است، برای برطرف کردن این مشکل درمان با کرم حاوی رازیانه ۲٪ از کرم رازیانه ۱٪ بهتر است.

خمیر دندان ارگانیک رازیانه

در صنعت از آن محصولات مختلفی مانند صابون های عطری، خمیر دندان، ادوکلن، لوسیون بعد از تراشیدن ریش و خمیر ریش تراش تهیه می شود. روغن رازیانه را می توان به عنوان یک جز آنتی سبتیک در خمیر دندان ها، دهان شویه ها به عنوان یک ترکیب در فرآورده های پوستی چون ضد چین و چروک و ضد پیری، فرآورده های سلولیت، صابون ها، پاک کننده ها، کرم ها، لوسیون ها و مواد خوشبو کننده به کار برد.

چنانچه شیره آن را به صورت بمالند، موهای زائد صورت را ضعیف کرده و از بین می برد، و خانم هایی که دارای موی زائد در صورت هستند، معمولا از این دستور استفاده می نمایند، برای این کار کافی است یک قاشق پودر رازیانه را با یک استکان روغن کنجد مخلوط کرده و درگوشه ای از اتاق دور از نور خورشید به مدت یک هفته قرار دهید و هر روز مرتب آن را به مدت ۵ دقیقه به هم بزنید.

بعد از یک هفته یک روز در میان به کمک پنبه ای تمیز آن محلول را به صورت خود و یا به هر قسمتی از صورت که دارای موی باشد بمالید و بعد از ۱ ساعت با آب ولرم شستو شو دهید و این کار را به مدت ۵ ماه هر یک روز در میان انجام دهید تا از شر موهای زائد صورت خود خلاص شوید. توجه داشته باشید که این محلول با مژه و یا ابروی شما تماسی پیدا نکند. رازیانه برای پوست شما هم خواص بی شماری دارد. مثلا برای ورم پلک و چین و چروک پوست مفید است که البته باید به صورت پماد مصرف شود. بدین صورت که باید بذر رازیانه را جوشانده و یا پودر کرد و سپس آن را داخل کلد کرم ریخته و به صورت کرم به پوست مالید. گلدکرم، یک کرم پایه است که می توانید آن را از داروخانه ها تهیه کنید. بذر رازیانه را پودر کنید و سپس آن را با یک نوع روغن (مثل روغن زیتون یا روغن بادام) مخلوط کرده و به صورت ماسک

روی صورت خود بگذارید. این ماسک باعث روشن شدن و شفاف شدن پوست می‌شود. آهن و ویتامین موجود در این گیاه به سلامت پوست و ناخن کمک بسزایی می‌کند. از خستگی و کم خونی نیز جلوگیری می‌کند.

ماسک رازیانه

در این ماسک از عسل و رازیانه استفاده می‌شود. رازیانه نیز خاصیت ضد چین و چروک دارد و باعث جوان شدن پوست می‌شود. ماست نیز حاوی اسیدلاکتیک است که باعث نرمی و لطافت پوست می‌شود. این ماسک جادویی در عین رطوبت‌رسانی به پوست، سلول‌های مرده را از روی پوست پاکسازی می‌کند .

مواد لازم

بوته رازیانه کوچک یک عدد

عسل یک قاشق غذاخوری

ماست بدون چربی ۲ قاشق غذاخوری

طرز تهیه

بوته رازیانه را به برش‌های نازک به اندازه انگشت شست دست خرد کرده و سپس آنها را داخل کاسه بریزید. با پشت قاشق آنها را له کنید. سپس ماست و عسل را اضافه کرده و مخلوط را خوب به هم بزنید. این ماسک را روی پوست تمیز خود به مدت ۱۵ تا ۲۰ دقیقه قرار دهید. سپس با آب خنک صورت خود را بشویید. می‌توانید از این ماسک هر روز استفاده کنید .

استفاده های خوراکی

برگ به صورت خام یا پخته شده خوراکی است و دارای طعمی خوشمزه بوده و به صورت ادویه به کار می‌رود. برگ های جوان از برگ های مسن تر بهترند، زیرا برگ های مسن به سرعت سفت می شوند. از برگ ها می توان سالاد بسیار خوشایندی تهیه نمود که به بهبود هضم غذا به خصوص، هضم غذاهای چرب کمک می کند. ذخیره سازی و نگهداری برگ ها به صورت خشک شده دشوار است هر چند این واقعیت چندان مهم نیست، زیرا که اغلب می توان آن را در تمام طول سال به خصوص در مناطق گرم برداشت کرد. ساقه و گل نیز به صورت خام یا پخته شده خوراکی است. برگ رازیانه از لحاظ عطر و طعم، شبیه به بادیان رومی است که به صورت ادویه به کار می رود.

دانه ها معطر بوده و به عنوان طعم دهنده در کیک، نان و غیره مورد استفاده قرار می گیرند طعم آن شبیه به برگ بوده و هضم غذا را بهبود می بخشد. دانه های جوانه زده را می توان به سالاد اضافه کرد. ریشه پخته شده نیز خوراکی بوده و تا حدودی مانند هویج وحشی است، از برگ و دانه آن چای گیاهی با طعمی دلپذیر تهیه می شود. رازیانه به عنوان یک عامل طعم دهنده در مخلوط های چای، مایه الشعیر غیر الکلی و فراورده های غذایی نیز به کار می رود. دانه های رازیانه را قبل از استفاده (بدون روغن) به مدت یک تا دو دقیقه، در تابه ای با کف سنگین تفت دهید و بعد در هاون بکوبید. دانه های هاون کوب شده در سس های مخصوص و سالادهای مختلف مصرف می شود. از دانه های پودر شده در پودر کاری و ادویه چینی استفاده می شود.

طرز تهیه ترشی رازیانه

مواد لازم:

رازیانه تازه یک کیلوگرم

سرکه به میزان لازم

نمک یک قاشق غذاخوری

رازیانه را از دسته ساقه ای آن نباید جدا کرد. ابتدا با قیچی دسته دسته آن را بریده و داخل ظرف ترشی گذاشته شود بعد هم سرکه و نمک به آن اضافه شود.

این ترشی بعد از یک هفته قابل استفاده است برای سبز ماندن این ترشی می توان از «کادکبود» استفاده کرد. برای این کار ابتدا مقدار کمی کادکبود را داخل قابلمه ریخته و بعد از اضافه کردن آب به آن روی شعله ملایم گذاشته شود، سپس رازیانه سبز را داخل آن ریخته و فقط چند دقیقه ای آن را می جوشانیم و بعد از صاف کردن، روی آن سرکه و نمک می ریزیم.

سایر مصارف

برگ های خشک رازیانه، دافع حشرات بوده و برای پاک کردن کک از بدن سگ نیز موثر است. از گل و برگ آن رنگ زرد و قهوه ای به دست می آید. برای آن که گاوها شیر زیادی بدهند معمولا به آنها مقداری برگ رازیانه می دهند و یا بذر

آن را داخل علوفه ی آنها می پاشند. بوی خاص رازیانه باعث می شود حشراتی مانند ساس، پشه و مورچه از محل های کاشت دور شوند و راه خوبی برای دفع این حشرات از خانه می باشد.

مضرات رازیانه

مصرف بیش از حد رازیانه، احتمال آلرژی های پوستی را افزایش داده و می تواند منجر به تشنج عضلانی و حتی توهمی می شود. علاوه بر این، افرادی که ناراحتی های تنفسی دارند نیز باید مراقب باشند، زیرا ممکن است با تنفس و یا مصرف گیاه دچار حمله های آسم شوند.

از دیگر تاثیرات جانبی رازیانه، احتمال کاهش نیروی جنسی در آقایان و لاغری در خانم هاست. علاوه بر این مصرف زیاد از حد آن باعث قطع و یا کاهش شیر در زنان شیرده می شود. افراد سردمزاج نیز با خوردن این گیاه ممکن است دچار سردرد شوند. مطابق تحقیقات، اسانس رازیانه مانند تمامی اسانس ها، موجب تحریک رحم بارداری شده و می تواند ایجاد سقط نماید. صحت این اثر اثبات نشده است و در صورت مصرف دوزهای درمانی رازیانه یا اسانس رازیانه، احتمال وقوع آن منفی است. هیچ گزارشی مبنی بر موفقیت در سقط جنین عمدی توسط رازیانه یا اسانس آن ثبت نشده است. حتی Lewin در کتاب خود در مورد سقط جنین های جنایی به اسانس رازیانه اشاره ای نکرده است. رازیانه ممکن است باعث درماتیت تماسی و واکنش های حساسیت زاشود. روغن آن ممکن است باعث توهم و صرع گردد.

از آنجا که رازیانه غلظت استروژن در جریان خون را افزایش می دهد، باید آن را توسط زنان باردار و زنانی که دارای هر نوع اختلال در استروژن هستند مانند سرطان رحم و یا پستان، سینه فیبروسیستی، فیبروئید و یا کیست های

تخمندان اجتناب شود. رازیانه به دلیل طبع گرمی که دارد بنابراین برای گرم مزاج ها خوب نیست و این گونه افراد باید آن را با سکنجبین مصرف کنند . مصرف زیاد رازیانه معده راسست کرده و باعث تشنج عضلانی و توهم می شود.

تداخلات دارویی

در مطالعات جانوری باعث کاهش ۵۰٪ جذب سیپروفلوکساسین از روده می‌گردد. در انسان تداخل بین روغن رازیانه و سایر داروها قابل انتظار نیست. کاربرد پوستی دم کرده رازیانه در انسان موجب تشدید التهاب ناشی از روغن مستارد، اشعه ماوراء بنفش یا تزریق زیر جلدی توبرکومین می‌شود.

مصرف در دوران بارداری

به علت اثرات قاعده آوری ممنوع می‌باشد.

مصرف در شیر دهی

در دوره‌های کوتاه مدت از فرآورده‌های تغلیظ شده مجاز است.

عوارض حساسیتی

واکنش های حساسیتی در پوست و دستگاه تنفس گزارش شده است. البته این گیاه تنها پتانسیل حساسیت زای بسیار محدودی دارد. درصدی از بیماران حساس به کرفس نسبت به رازیانه هم واکنش های حساسیتی نشان می دهند.

سندرم کرفس - هویج - برنجاسف به خوبی در اروپا شناخته شده است. برای مثال افراد حساس به هویج ممکن است نسبت به سایر گیاهان یا چاشنی های غذایی خانواده چتریان نیز واکنش های حساسیتی داشته باشند.

تعبیر خواب رازیانه

محمدبن سیرین گوید: رازیانه به خواب، اگر بی وقت باشد، دلیل غم و اندوه است و خوردنش مضرت بود. اگر بیند در زمینی که ملک او بود رازیانه بسیار داشت، دلیل که به غم و اندوه گرفتار شود.

منوچهر مطیعی تهرانی گوید: این گیاه به ندرت ممکن است در خواب دیده شود ولی اگر دیدید خوب نیست چون بر خلاف اثری که در طب گیاهی دارد در خواب داشتن و خوردنش غم می آورد و میزان غم و اندوه به مقدار رازیانه ای که در خواب خویش می بینید بستگی دارد. یک شاخه رازیانه غم اندک است و یک دسته رازیانه غم بسیار.

منابع مورد استفاده

شناسایی گیاهان دارویی و صنعتی جنگلی و مرتعی جلد اول مهندس مهدی عماد
مقاله دکتر زهرا شاه حسینی

پراکنش گونه های گیاهان دارویی و صنعتی جنگلی و مرتعی ایران مهندس مهدی عماد
با گیاهان زبباتر شویم مهندس مهدی عماد

مقاله جلال خورشیدی دانشجوی ارشد گیاهان دارویی دانشگاه تهران
مقاله عبدالرضا شمس

نوشتار دکتر محمد رضا رضوانی - گروه سلامت سیمرغ
تحقیق شهناز ترک زهرانی، مرجان اخوان مجدی، فراز مجاب، حمید علوی مجد
تحقیق رضا منعم و ساسان فرهنگیان کاشانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری گروه کشاورزی تهران
زبان خوراکی ها غیاث الدین جزایری
پایان نامه نسیمی مرتضی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کاشمر گروه کشاورزی - علوم دامی
صفر نژاد عباس - حمیدی حسن مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، مشهد نوشتار رخساره متقی
تحقیق مرتضی سمنانی، عذرا اخی، خدیجه ربیعی
فرهنگ نام های گیاهان ایران. مظفریان، ولی الله.
کورموفیت های ایران قهرمان، احمد. ۱۳۷۳.
مداح. مهردخت. پایان نامه کارشناسی ارشد. بررسی تاثیر پرتوهای فرابنفش بر روی ویژگی های ترشحاتی و تکوینی اندام های
رویشی و زایشی و مقدار نوع اسانس گیاه رازیانه .
اسانس های طبیعی. موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع میرزا، مهدی. سفیدکن، فاطمه. احمدی، لطیف.
سفیدکن، فاطمه. تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران . موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع.
معارف گیاهی. جلد دوم دکتر حسین میر حیدر
تحقیق بیگدلی، محسن.
گیاه درمانی نوین بخردی، رضا.

تحقیق احمد اکبری نیا ، محمود خسروی فرد ، محمدباقر رضایی ، ابراهیم شریفی عاشورآبادی
جایمند، کامکار. رضایی، محمد باقر. تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران . موسسه تحقیقات جنگل ها و مراتع
درمان به وسیله گیاهان دارویی. موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع. رجحان، محمد صادق.
گیاهان دارویی. لاهیجی. فلاحتگریش، آریا.
تحقیق شریفی عاشور آبادی، ابراهیم.

مفردات پزشکی و گیاهان دارویی ایران. دانشگاه تهران آیینہ چی، یعقوب.

Penelope ody Mnimh, The herb society's complete medicinal herbal, Do rling limited, Lodon

رھیافت های تولید و فرآوری گیاهان دارویی امیدبگی.ر. گیاهان دارویی .جلد ۲ زرگری،ع.
مجنون حسینی،ن و دوازده امامی،س.زراعت و تولید برخی گیاهان دارویی و ادویه ای. انتشارات دانشگاه تهران
صمصام شریعت،ه.پرورش و تکثیر گیاهان دارویی.انتشارات مانی.۷۴.
پور نوایی،م.معرفی گیاهان دارویی ضد سرطان.انتشارات موسسه جنگلها
دایره المعارف گیاهان دارویی.ج ۲ شوالیه،آ(زارع زاده،ع).

تحقیق سعیده سرباز-زهرا گلستانی کلات-غلامحسین مروج-حیدر زلده محمد رضا خان آرزو

تحقیق جلال خورشیدی .سید محمد فخر طباطبایی ،رضا امید بیگی

تحقیق رویا یارایی - دکتر طوبی غضنفری -دکتر حسن تاجبخش -دکتر علیرضا خسروی -دکتر علیرضا نائینی

فرشته کامیاب - محمد هاشمی پورر - رحیم فروغی فر - حسین حکم آبادی - دانشگاه آزاد اسلامی واحد رفسنجان

تحقیق امیر لکزیان، مهدی نصیری محلاتی، پرویز رضوانی مقدم، روح اله مرادی ابراهیم شریفی عاشورآبادی، محمد حسین لباسچی

تحقیق صفر نژاد عباس، حمیدی حسن مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، مشهد طب گیاهی دکتر هرندی

تحقیق مریم جهانی کندی - احمد نظامی - گلثومه عزیز - آسیه سیاه مرگویی

تحقیق برومند رضازاده زینت، کوچکی علیرضا

دکتر عباسعلی طاهریان. دکتر مهرداد دهقانان. دکتر عباسعلی وفایی. حسن صادقی. حسین میلادی گرجی دانشگاه علوم پزشکی سمنان

تحقیق آمنه تراکمه - شراره نجفیان - عبدالحسین ابوطالبی - مرضیه نگهبان دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم

تحقیق لادن نورمند - نعیم آلبوغبیش - حسین نجف زاده

فصلنامه علمی پژوهشی تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران جلد ۲۲، شماره ۱، سال ۱۳۸۵ محمد حسین لباسچی - اکبر نجفی آشتیانی

تحقیق سارا پور عباس - مهناز کشتی - عبدالرحمن راسخ دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم

تحقیق عباسعلی طاهریان. مهرداد دهقانان. عباسعلی وفایی. حسن صادقی. حسین گرجی میلادی دانشگاه علوم پزشکی سمنان

گروه سلامت سیمرغ - دکتر محمد رضا رضوانی

تحقیق محمد جلالی - مهری صفاری - علی اکبر مقصودی - ابراهیم رنجبر دانشگاه شهید باهنر کرمان، تحقیق خدابخش بهزادی رضایی آهوانویی طاهره، شیروی عبدالحسین کرامتی، کیوان تحقیق